

KIÁLTÓ SZÓ

TARTALOM

T. S.: „Kiáltó Szó.“ — IGY SZÓL AZ ÚR.
I. L.: Pártos házban lakunk. — Biró Sándor:
Szenczi Molnár Albert. — Nagy József:
Intimitások a nagy reformátorok életéből.
T. S.: A „régí“ és az „új“ munkások. —
László Dezső: Néhány szempont a modern
katholicizmus szemléletéhez. — Dr. Keresz-
tes Zsigmond: A társadalombiztosítás. —
H. J.: Zsilvölgyi levelek. — Reflexiók egy
presbiteri ülésen. — Dr. Jancsó Béla: A
református kórház. — IRODALOM ÉS MŰ-
VÉSZET. — KÉZ A KÉZBEN. — KRÓNKA.

ERKESZTI: DR. TAVASZYSÁNDOR

1934

Megjelent!

Megjelent!

A vasárnapi iskolai munka alapelvei.

DR. IMRE LAJOS.

Ára 8 lei.

Megrendelhető az IFJU ERDÉLY kiadóhivatalában, Cluj-Kolozsvár, Ref. Theologia.

Megjelentek!

Megjelentek!

**A vasárnapi iskolák növendékei részére a legújabb
művészi kivitelű**

Vasárnapi iskolai szorgalmi képek.

Az „Ifjú Erdély“ kiadóhivatala egyelőre két sorozattal indult meg. Minden sorozat tíz képet tartalmaz, amelyek kép-magyarozó szöveggel és bibliai mondásokkal vannak el látva. Az első sorozatba fel vannak véve: Kálvin János, Luther Márton, Zwingli Ullrik, I. Rákóczi György, Bethlen Gábor, Károli Gáspár, Szenci Molnár Albert, Bod Péter, Bólyai Farkas és Szegedi Kis István arcképei, míg a második sorozatba a dési, kolozsvári, magyarvalkói, marosvásárhelyi, nagyenyedi, ótordai, szentimrei és a sepsiszentgyörgyi református templomok, valamint a vajdahunyadi vár és végül a maros-illyei Bethlen-kuria lettek felvéve.

Egy darab kép ára 1 Leu. A 20 képet tartalmazó két sorozat ára 20 Lei. — A portó külön számíttatik fel.

Megrendelhető az IFJU ERDÉLY kiadóhivatalában, Cluj-Kolozsvár, Ref. Theologia.

Most jelent meg!

Most jelent meg!

Egymás terhét hordozzátok

cím alatt a „Kálvinista Világ“ kiadásában egy *vezérfonal*, mely „Az Úr csodásan működik“ című vezérfonal módozataival az **evangélium szociális üzenetét** tárja fel a társadalmi, családi, erkölcsi és vallásos életre való vonatkozásában. *Férfi-, nőszövetségi, ifjúsági bibliakörök*, valamint magánosok használatára különösen ajánlható.

Ára 8 lei.

Megrendelhető az IFJU ERDÉLY kiadóhivatalában, Cluj-Kolozsvár, Ref. Theologia.

KIÁLTÓ SZÓ

Szerkeszti: DR. TAVASZY SÁNDOR // Főmunkatársak: BIRÓ SÁNDOR, LÁSZLÓ DEZSŐ

AZ 1934. ÉVI VIII. ÉVFOLYAM

TARTALOMJEGYZÉKE:

I. Vezető cikkek.

Dr. Imre Lajos: Hová jutott a világ? . . .	77
Húsvéti konceptus . . .	37
Járosi Andor: Az erdélyi sajtó felelőssége . . .	25
László Dezső: Az új erdélyi helyzet . . .	109
Dr. Tavaszty Sándor: A város falun és a falu városon . . .	13
Dr. Tavaszty Sándor: Az iskola mint hitvallási követelmén . . .	89
Dr. Tavaszty Sándor: Kiáltó szó . . .	1
" Kié az egyház? . . .	53
" Miben kell különb- nek lennie a magyar ifjúságnak a régi nemzedékekkel szemben? . . .	65
Dr. Tavaszty Sándor: Régi és új Reformáció . . .	121
" Hit és műveltség . . .	133

II. Nagyobb cikkek.

Ady László: A mai református lelkipásztor gondjai . . .	40
Bedő Béla: Hit, munka, szervezet . . .	41
Biró Sándor: Felekezeti oktatásty Erdély- ben a román impérium alatt . . .	95
Biró Sándor: Felekezeti oktatásty Er- délyben 1867—1918-ig . . .	92
Biró Sándor: Az ősmagyar nevek használata . . .	60
Buxtorf Karl: A svájci református egyház . . .	54
Csutak Vilmos: Az erdélyi felekezeti kö- zépiskola mai feladatai . . .	10
Déniel Viktor: Sajtó és közvélemény . . .	31
Dávid Gyula: A magyar falú és az el- nemzetietlenedés kérdése . . .	29
Dávid Gyula: A magyar falú és a mai gazdasági helyzet . . .	45
Farkas Jenő: Az emberiség jövője Bergson filozófiájának tükrében . . .	64
Farkas Jenő: Bergson felfogása a vallásról . . .	56
" Bergson új könyve. Az er- kölc és a vallás két forrása . . .	34
Dr. Imre Lajos: A református sajtó hely- zete és követelményei . . .	28
Járosi Andor: Mit olvas az intelligencia . . .	136

Kali Sándor: A tanítótság anyagi és szel- lemi gondjai . . .	101
Dr. Keresztes Zsigmond: A társadalombiz- tosítás . . .	7
Kiss Bertalan: A prédikáció és az ige- hallgatás . . .	131
László Dezső: A nép kezébe való-e a Biblia? . . .	126
László Dezső: Erdélyi kath. folyóiratokról . . .	33
" Hogyan gondolkodik a mai középiskolás ifjúság? . . .	102
László Dezső: Néhány szempont a modern katholicizmus szemléletéhez . . .	6
László Dezső: Utban az igazi református egyház felé . . .	38
László Dezső: Városi gyülekezeteink leg- égetőbb kérdései . . .	14
László Dezső: Városi gyülekezeteink lélek- szám változásai . . .	57
László Dezső: Főiskolai hallgatóinkból ki- alakuló új intelligencia . . .	137
Nagy József: Intimitások a nagy reformá- torok életéből . . .	3
Nagy József: Kálvin és a profán művé- szetek . . .	43, 83
Nagy József: Kálvin Lutherről és Zwin- gliről . . .	128
Nagy József: Kicsiny dolgok a nagy re- formátorok életében . . .	19
Nagy Ödön: A mai ref. tanár gondjai . . .	99
Nits István J.: Kálvinista modernség . . .	46
Orth Imre: A reformátorok renaissance . . .	123
Dr. Parádi Ferenc: Számadás egy városi gyülekezet elnéptelenedésének okairól . . .	84
Péter Endre: Kálvin és a külmiszió . . .	78
Sass Kálmán: Kálvin országa . . .	125
Dr. Tavaszty Sándor: A „régli“ és az „új“ munkások . . .	5
Vita Zsigmond: A magyar intelligencia ré- tegződése . . .	134

III. Kisebb cikkek.

Biró Sándor: A nagyszerű halál? . . .	18
---------------------------------------	----

Biró Sándor: Erkölcsi erők ébresztgetése a mai román társadalomban	129
Borbáth Dániel: Levelek a mai Svájcából 85, 106	106
Czirják János: Az egyházi viszonyok az új Németországban	21
Czirják János: A németországi evangélikus egyház ítéletidőket él	86
Horváth Jenő: „Az újrakezdés vakmerő reménye“	107
Horváth Jenő: Zsilvölgyi levelek	8, 16
Dr. Imre Lajos: Vasárnapi iskolai munkánk statisztikája	18
Dr. Jancsó Béla: A Református kórház	3
„Vegyük munkába egészségügyi feladatainkat	80
Juhász István: Biblia theologiai formaruha nélkül	69
Kolozsvári Presbiter: Reflexiók egy presbiteri ülésen	9
László Dezső: A húsz esztendő tűz	67
„Az ember tragédiája	58
Makkai László: Az erdélyi szellem egységéért	63
Nagy Ödön: A református főiskolásság segítése	72
Nagy Zoltán: Rövid bepillantás a városi iparos ifjúság életébe	51
Nagy Zoltán: Nevelés	32
Pataki	16
„Levél külföldön tanulmányozó barátomnak	105
Szabó Dénes: Sajtó ügy	70
Szabó Lajos: Jelszavak és egyéni felelősség	27
Dr. Tavaszy Sándor: Kecskeméthy István hetvenéves	27
Dr. Tavaszy Sándor: Kós Károly ötvenéves	118
„Az Erdélyi Múzeum-egyesület vándorgyűlése	71
Tonk Emil: Az 1933—34 es diákév	70
Tóth Zoltán: A főiskolás ifjúság és a tudomány	36
Vajda I., Balogh L., Kristóf Gy.: Felhívás	
IV. Így szól az Úr.	
Borbáth Dániel: Új fiak	78
„Keresztelő János bizonyosságtételei: „Nem vagyok“	16
Borbáth Dániel: Advent	134
Czirják Károly	39
Ercse Miklós: Diadalmas szenvedés	111
Gazda Lajos: A Lélek keresztsége	66
Horváth Jenő: Keresztelő János bizonyosságtételei	57
Dr. Imre Lajos: Pártos házban lakunk	2
László Dezső: A lelkiismeretről	122
Szabó Zoltán: A fiak közössége	90
„Az Isten bányája	26
V. Egyházunk munkája.	
Dr. Gönczy Lajos: A legelső teendő	73
„Helyzetkép	49
„Merre és hogyan?	36
„Mérleg	63
László Dezső: Mi történt a nyáron Nagyenyeden?	115

Dr. Tavaszy Sándor: A nagyváradi lelkeszi konferencia	115
Zsoltáros: A zsoltáros kertről	116
VI. Emlékezzünk a régiekről.	
Biró Sándor: Szenczi Molnár Albert	2
„Emlékezzünk a régiekről	32
Biró Sándor: Misztótfalusi Kis Miklós	42
„Pápai Páriz Ferenc	59
„Fogarasi Pap József	66
„Benkő József	82
„Bod Péter	114
„Kőrösi Csoma Sándor	141
VII. Keresztyén kritika.	
Biró Sándor: Kесе Attila és a dunántuli kérdés	61
Deák László: Iskolasebek	112
„Luther kalapácsütései	139
Dr. Imre Lajos: Egyik amerikai ref. lap...	20
Kесе Attila: A nagybirtok és az egyke	48
„Prostitució az utcán	20
„Magyar fiuk a fronton	61
László Dezső: Kritika tanerőink román nyelvvizsgájáról	103
László Dezső: Egységbontók	20
„Nehéz a tiszteletes urak kátéja	48
„Presbiterek — nevelés nélkül	61
M. A.: Középosztályok	104
Nagy János: Alkoholfogyasztás a Zsilvölgyében	88
Nagy János: A munkásmozgalmak új frontállása Európában	104
Templomlátogató: Igehirdetésünk és a középosztály	141
VIII. Kéz a kézben.	
Pálffy Károly: A Szénior-Osztály és a Református Ifjúság	11
Új könyvek az ifjúsági munka szolgálatában	107
Hogy állunk a Szénior-Osztállyal?	107
Horváth Jenő: Harc a háború ellen	118
Nagyenyedi közgyűlés	119
Új hangok a széniorok között	119
IX. Irodalom és művészet.	
Dr. Imre Lajos, Kós Károly: Az országépítő	74
László Dezső, Dr. Imre Lajos: A falunevelés irányelvei	10
László Dezső, Dr. Mann Traugott, fordította M. Nagy Ottó: Érettség és Tisztaság	10
László Dezső: Református Árvaházi Naptár	143
Dr. Tavaszy Sándor, Makkai Sándor: Táltoskirály	87
Dr. Tavaszy Sándor, Dr. Mátyás Ernő: Pál apostol megtérése	143
Dr. Tavaszy Sándor, Dr. Czirják János: Der Sinn der Arbeit	143
X. Hireink.	
XI. Szerkesztői üzenetek.	

KIÁLTÓ SZÓ

Szerkeszti: DR. TAVASZY SÁNDOR // Főmunkatársak: BIRÓ SÁNDOR, LÁSZLÓ DEZSŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: CLUJ-KOLOZSVÁR, CALEA VICTORIEI 38. SZÁM.

Kéziratok, előfizetési díjak ide küldendők. — Előfizetési díja félévre 50 Lei, egész évre 100 Lei.

VIII. ÉVFOLYAM

1934. JANUÁR 1.

1. SZÁM

Kiáltó szó.

A sokadalmi lármában csak kiáltani lehet. A mai zűrzavarban, zaklatott és kétségbeesett emberek sóhajtozásai, sikoltásai közepette kiáltanunk kell, ha azt akarjuk, hogy meghallják szavunkat. A prófétáknak sokszor adta az Úristen azt a parancsot: *Kiáltások, hogy hallja a nép!* Ma, a gátszakadás idején, amikor a gonoszság elemi erői feltartóztathatatlanul, morajló erővel törnek elő és készülnek elseperni mindent, ami tiszta érték és ma, amikor a homokszákkal már nem lehet újtát állani olyan erőknél, démoni gondolatoknak, amelyek még a mult század, vagy még régebbi századok homályából indultak el, ma fel kell lármáznunk és fel kell ébresztenünk minden alvó erőt, minden szunnyadó lelkiismeretet. Jobban szeretnénk az igazság csendes szavu hírdetői lenni, de amikor azt látjuk, hogy az össze-vissza beszélők és kiabálók szavától sokan nem tudják meghallani az igazságot, kénytelenek vagyunk kiáltó szóvá lenni, mert jobban szeretjük az igazságot, mint a saját kényelmünket.

Ennél a szónál: kényelem, meg kell állanunk és ki kell kötnünk és szét kell tekintenünk. A mi szűkebb és tágabb társadalmunknak is, de az egész világnak is a legnagyobb bűne: a kényelem bálványozó szeretete. Nem mintha nem futnánk eleget! Hiszen folytonosan szaladgálunk, hát mögött bírálunk, agitálunk, de a kényelmünket jobban szeretjük, mintsem szembe mernénk szállani azzal a sok hazugsággal, ravaszsággal, azzal a sok nagyképű szólammal, amely úton-útfélen az idealizmus rongyos köpenyegébe burkolózva hajlong kicsik és nagyok körül. Amíg csak csöndes szóval érvelünk ezek előtt, addig semmire se jutunk, mert ezek a démonok érvelni, okoskodni jobban tudnak. Ezeknek a lelkiismeretébe kell belekiáltanunk.

De van a kényelmes megadásnak másik fajtája. Ez az, amelyik nem gondolkozik, hanem minden napon mindent elfogad. Ezek azok, akiknek minden vallás jó vallás, minden meggyőződés jó meggyőződés és minden vélekedés jó vélekedés, csak károm, hátrányom ne származzék abból. Különösen megdöbrent ez a kényelemszeretet, amikor közügyekről van szó. Milyen kevés ember van ma közöttünk olyan, aki egymagában meri vállalni a felelősséget. Micsoda játék folyik a felelősség körül, hogyan dobálják az egyik oldalról a másikra és amikor „kijátszották”, hogyan lebeg a felelősség személytelenül és gazdátlanul, nehogy valakinek terhére legyen és a polgári kényelmet zavarja! A legmagasabb világ-fórumtól: a Népszövetségtől kezdődőleg el a legkisebb falusi tanácsig ugyanaz a sorsa a különben is elszegényedett és megcsúfolt felelőségek. És mindez mind a kényelem bálványozásának a következménye. Elvesztett és kihalt az Istennel szemben való felelősség, tehát elvesztett és elhalt a közösségekkel és egyesekkel szemben való felelősség is. Soha gyávább, meghunyászkodóbb kora nem volt az emberiségnek, mint ez a mai kor! Ebbe a nagy erkölcsi pusztaságba kell belekiáltanunk! Valóban kiáltó szóvá kell válnunk!

Az új esztendővel új küzdelemre kell felkészülnünk, hogy megújuljunk. Új igazság, új élet, új hit és új reménység kell nekünk. Különösen nekünk szegény erdélyi magyaroknak. Ennek a megújulásnak: a nagyobb igazságnak, a mélyebb életnek, az erőteljesebb hitnek és a leverhetetlen reménységnek a szolgálatalában indulunk el, hogy a világ minden vonatkozásában kiáltó szóvá válhassunk. Kiáltó szó akarunk lenni! Annak a kiáltó szava, aki mögöttünk áll, aki rajtunk keresztül szól. „Annak növekednie kell, nekem pedig alább szállanom”, — ezt váltjuk Keresztelő Jánossal és ezzel indulunk el az örök ádvent útján!

T. S.

Pártos házban lakunk.

Ezékiel 12: 1—2.

Hogy ez a világ, amelyben élünk, csakugyan pártos házhoz hasonlít, nem is kell magyarázni. A nemzetek állandó vitája, amely már nem is burkolózik megmentő jelszavakba, hanem a legmerevebb önzés meztelen zászlaját lobogtatja, a nemzedékek harca, ahol burkoltan vagy nyíltan sokszor az érvényesülés törekvése látható, osztlágyulót, irányok és rétegek küzdelme a nemzeti és politikai életben, mind egy magával meghasonlott, romlásban levő világ egyetemes pártoskodásának jelei. Voltak idők, amikor ilyen ellentétek nagy gondolatok és célok érdekében állottak fenn az emberek között, — ezek emberhez méltó, komoly ellentétek voltak. Ma ez nem így van. A magas célokból jelszavak, a nagy ellentétekből apró érdekellentétek, a nemes ellenfelekből marakodó s egymást elpusztítani akaró csordák lettek. Nem a célok, felfogások, az egész életet betöltő gondolatok harca, hanem pártharcok, pártszempontok, alacsony szintű rendszerek állanak harcban egymással.

Ezeknek a pártoskodásoknak egyetlen oka van: az, hogy az ember Isten ellen ütött pártot. Nem Istent akarja szolgálni, lehet, hogy különböző úton, eltérő felfogásokkal, egymással szembenálló irányokban, — hiszen ez nem baj, amíg ezek által igazán Istent akarja szolgálni —, hanem önmaga szolgálatára adta magát, elvesztette a szeme elől a nagy dolgokat és ezért szánalmasan kicsinyes, emberi hatalmat, erőt, érdekeket, érvényesülést, tekintélyt kénytelen szolgálni. Ez büne és egyben büntetése a mai emberiségnek, e pártos háznak, hogy fellázadt Isten ellen.

Ennek a pártosságnak s a vele kapcsolatos ítéletnek csak egy módon van orvossága: Abban, aki karácsonykor a földre szállott és megszüntette az alapvető ellenségeskedést, amit az ember Isten ellen táplál, kibékítette velünk Istent. Az Istennel megbékült szív tud igazán béke-ségben lenni másokkal, tud emberi érdekek helyett Isten országának szolgálatába állani.

Az egész világnak a széthúzás, békétlenség és pártoskodás szomorú világában meg kellene ismernie ezt a mindennek alapjául szolgáló béke-séget, a karácsonyi békét.

I. L.

A miskolci Káttvin-Szövetség Kórházmisz-sziója rendszeres kórházlátogatásaik alkalmával süteményhez, gyümölcshöz, szappanhoz, súlyos és költséges kezelést igénylőknel, orvosságsegély-hez juttatják a betegeket, a vidéken lakó gyógyultaknak útiköltséget adnak. A missziói könyvtár a vallásos és szépirodalmi olvasmányokkal rövidíti a szenvedés napjait. Minden hét keddjén a gyermekosztályon négy tanítónő mese-délutónjai foglalják le a kicsinyeket. Az ápolónőknek heti bibliaköre van, ünnepek alkalmával a kórházmiszió saját ezüst úrasztali kegyse-reivel osztiák a lelkipásztorok az úrvacsorát. A sátoros nagy ünnepeink alkalmával minden beteg imakönyvet és szeretet csomagot kap. Különös gonddal segítyezi — valláskülönbőség nélkül a szegény gyermekágyas anyákat. Közeljövőben állandó munkaerőt alkalmaz a beteg gyermekek katechizációjára és hetenként négy-szeri elemi iskolai oktatására.

Szenczi Molnár Albert

(1574—1634.)

Halálának 300 éves fordulóján feléje száll a magyar protestánsok hálás megemlékezése. Felidézzük emlékét; nem azért, hogy a sablonos „kegyelet adóját“ rójjuk le vele szemben, akinek annyit köszönhet a magyar protestantizmus — hanem azért, hogy meglássuk életéből azokat a vonásokat, melyek a jövőbe mutatnak előttünk. Ha így gondolunk reá, megemlékezésünk sokkal méltóbb és találóbb lesz hozzá, mert hiszen tanulunk tőle, — ami az ő egész élete célját képezte, hogy t. i. használhasson nemzetének és egyházának.

Nekünk, erdélyi magyar protestánsoknak, különösen sokat kell jelentsen Szenczi Molnár Albert. Hiszen már eredete szerint is hozzánk áll közelebb, lévén ő székely, sőt csángó-székely származású, akinek nagyapja a Mátyás király halála után telepedett le Magyarországon. De ezenkívül az erdélyi prot. kulturához kapcsolja az a tény, hogy legnevezetesebb munkája, az „Institutio Religionis Christianae“ magyar fordítása, a Bethlen Gábor biztatására és buzdítására készült. És végül azért is közel áll hozzánk, mert itt halt meg, valószínűleg Kolozsváron, Erdély szellemi központjában. Ősei valamikor innen, erdélyi földről indultak el a nagyvilágba — és a késői utód ide tért vissza örök nyugalomra az erdélyi hantok alá.

Élete megkapóan szimbolizálja az akkori magyar tudományos törekvéseket. Itthon az országban a szenvedélyes vallási és politikai harcok miatt nem lehetett a tudományt művelni olyan formában, amint azt Szenczi Molnár elképzelte. Nem azért, mintha a XVII. századi magyar protestánsok érzéketlenek lettek volna ez iránt — hanem inkább azért, mert a megfelelő anyagi és technikai eszközök hiányoztak hozzá. De ami a Molnár esetében elsősorban döntő volt az az ő szelid, csöndes tudós természetében rejlett, amely nem igen illett bele az akkor épen javában duló, ádáz viaskodás, katolikus-protestáns polemia korába. Ezért ragaszkodott annyira Németországhoz, ahol megtalálta a nyugodt alkotó munka lehetőségeit; később pedig már csak a családja miatt is szívesebben tartózkodott ott, mint a török-tatár hadaktól állandóan fenyegetett Magyarországon.

Életének külső eseményei annyira érdekesek, hogy vetekeenek a legérdekesebb utazási leírásokkal. Hiszen különösen gyermek- és ifjúkorát szinte állandó utazások, kirándulások, tanulmányútak töltik ki. Volt benne valami állandó nyugtalanság, amely nem engedte sokáig egy helyen maradni, mintha az új hazát kereső csángók nyugtalan lelkét csak egyedül ő örökölte volna családjukban. Akkor legvidámabb, mikor úton van; gyalog bejárja Német- és

Olaszország legnevezetesebb helyeit, hogy aztán mindig a legkedvesebb Svájcba térjen vissza. Állandó anyagi nehézségekkel küzd; sokszor nincs egy betevő falatja, lakás nélkül, táplálék nélkül bolyong tovább egyik városból a másikba. És mégis — reményét soha sem veszti el, mert azt rendkívül erős, élő hite táplálja és erősíti, ezért tud annyira kitartó lenni tervei megvalósításában, abban, hogy nemzetének és egyházának olyan munkával használjon, melynek maradandó értéke van. Ezt az életcélját barátai és pártfogói mind ismerik és helyeslik; úgy németországi, mint magyar ismerősei állandóan figyelemmel kísérik és anyagilag is támogatják. Néha akkor jön a segítség, mikor a legnagyobb szükségben van és érdekes jelenség, hogy leghűségesebb, legkitartóbb barátai egyszerű emberek, kisiparos polgárok, akik mindig mélyebben érdeklődnek munkái iránt, mint a dúsgazdag főnemesség. De azért emezek sem feledkeznek meg róla; időnkint itt-ott támogatják, különösen Bethlen Gábor, úgy, hogy végeredményben nem sok igazsága van Bisterfeldnek, aki azt írta róla, hogy számára a saját hazája csak számkivetés volt, igazi segédelmet csak Németországban kapott („fuitque Teutonia auxilium, sed Patria exilium“).

Legnevezetesebb munkái: a „Latin-görög-magyar és magyar-latin szótár“ és a Kálvin Intitutiójának fordítása valóban nagy szolgálatot tettek a magyar nemzetnek, de különösen a magyar protestantizmusnak. Kortársai mindkettőnek már régen érezték hiányát, úgy, hogy általános várákozás előzte meg azok nyomtatását. Ugyanez áll a zsoltárfordításra is, mellyel szinte megbecsülhetetlen védelmi fegyvert és állandó felrészülési lehetőséget nyújtott a mindinkább fenyegetett magyar reformátusoknak. De ezek a munkák a magyar irodalmat és szellem-történetet is nagy háálára kötelezték. Az Intitutio

fordításában Molnár annyi új és eredeti szóval gazdagította nyelvünket, stilusa annyira erőteljes, hogy némelykor magát Pázmányt feltűmúlja. Mint műfordító szintén nem marad el Pázmány mögött, amint azt egyik irodalom-történészünk megállapítja.*

Szenci Molnár Albert nagyon sokat mondhat nekünk máma is, különösen a jelleme és célkitűzése által. A sok hányattatáson keresztül hallatlan szívóssággal ragaszkodott céljához; bármennyi is volt az akadály, a megvalósulásról, illetve ennek lehetőségeiről le nem mondott soha. Kitartásának ereje és lendülete hitéből származott; ennek köszönhetette, hogy a megpróbáltatások között nem esett kétségbe. Célkitűzése a lehető legideálisabb: úgy használni nemzetének és egyházának, hogy a magyar tudományos törekvések fejlődésük által bekapcsolódjanak az emberiség kulturájának nagy sodrába. És mindig olyan munkákra fektette a fősúlyt, melyek akkor momentán a legszükségesebbek voltak a magyar református közönségnek.

Az erdélyi magyar protestantizmus ma különösen sokat kell gondoljon Szenci Molnár Albert e kettős üzenetére. Szilárd, öntudatos és élő hitből táplálkozó jelleme, a mai helyzet minden szükségét számbavevő célkitűzés és annak megvalósításában feltétlenül szükséges kitartás azok a kellékek, melyeken át új élet lehetséges az Anyaszentegyházban. A harcot, melyet ellentünk hol nyíltan, hol titokban szenvednek, csak így lehet állani a győzelem reményével. Adja Isten, hogy Szenci Molnár emez üzenete minden öntudatos erdélyi magyar reformátushoz eljusson ez esztendőben, mikor halálának 300 éves fordulóján „emlékezünk a régiékről“.

Biró Sándor.

* Jancsó B.: Szenci Molnár Albert Kolozsvárt, 1878.

Intimitások a nagy reformátorok életéből.

Kálvin leveleit többek között Rudolf Schwarz basadingeni lelkész adta ki 1909-ben Tübingenben. Ehez a hatalmas kétkötetes munkához Paul Wernle ír bevezető szavakat. Tőle idézzük:

„A kálvini levelekhez tulajdonképen nem kellene előszót írni. Nem kellene, ha olyan ismert ember lenne ő, mint amennyire megérdemli. Amit azonban róla tudnak az emberek, az nem sokkal több, mint az, hogy Servét Mihályt elégettette, a genfiakat tiránizálta, a híres, de kevésbé olvasott Intituciót írta és a hugenotta egyház indirekt alapítója volt. A legjobb esetben azon nagy emberek közé soroljuk őt, akire megfelelő időbeli távlatból tisztelettel gondolunk, mint ahogy képzett emberekhez — ezek mi vagyunk — illik. De nem is igen közeledhetünk személyesen Kálvinhoz, ha csak azok alapján akarjuk ezt elérni, amit róla irtak a tudósok pró és kontra...“

Wernle szavainak igazolására nem kellene egyebet tennünk, csak végigolvasnunk azokat a leveleket, melyeket Kálvin 1531-től kezdve halála évéig irt, hogy a Servét pörben, genfi rigorozumokban, puritánság ad absurdumban megvádolt Kálvin személyisége élénk álljon spon-tán és őszintén. E két hatalmas könyv azonban nem juthat el mindentvé. Lapunk több közleménnyel, Kálvin legérdekesebb leveleinek kiválasztásával akarja közelhozni a mi reformátorunkat.

Ez alkalommal azon leveleit vesszük sorra, melyekben legjobban meglátszik Kálvin az ember.

Kezdjük a legmerészebb s általunk, akik Kálvint csak az ő kecskeszakállu, sápadt, szigorú tekintetű embernek ábrázoló rézkarcokról ismerjük, alig hihető pár sossal:

1531-ben írja Párisból június 29-én Dániel

Ferencnek: . . . szeretettel köszöntelek Coiffart és Viermeeus barátaimmal együtt, akikkel épen most készülök kilovagolni . . . „Bizony nehéz elképzelni Kálvint (igaz, hogy ez a levél még a „megtérése“ előtti időre esik!) lovon az Intitució komoly sorai után. Hát még azt, amiről 1532-ben, ugyancsak Párisban írott, Du Cheminnek címzett levele beszél: Kálvin pénzzavarban van. Hány meg hány egyetemi hallgató, theologus képzei el az elmúlt boldog idők egyetemi ifjúságát úgy, mint gondtalanul, pénzkrisis nélkül, csak a tanúlással foglalkozó boldog elődöket. Az örök diák írja ezt a levelet: „Nem szívésen vagyok terhedre kedves Miklós, különösen, ha érzem, hogy talán rossz időben kereslek fel kéresemmel. De amint tudod, bátyám annak dacára, hogy adóssaim neki fizették adósságukat, általad is ismert hanyagsága miatt még nem küldött pénzt nekem. Most a szükség a nyakamon van s téged kérek, szabadíts meg tőle. Ha segíteni tudsz, nagyon kellemetlen zavarból mentesz ki, melyet csak akkor tudsz magadnak elképzelni, ha magad is ily pénzzavarban vagy, két koronára lenne szükségem. Nem kell sokáig Reménylem, hogy a hét végén már törölhetsz adóssaid listájából . . .“ Nehéz, pénzzavarban van Straussburgban is, legalább is a Farelnek, 1539 márciusban írott levél keltekor, mert e levélben olvassuk ezeket: egy koronát küldök neked e küldöncel. Tartsd meg, hogy legalább ennyivel kevesebbedjék az adósságom. Ma olyan helyzetben vagyok, hogy egyetlen fillérnek sem vagyok ura. Csudálatos, hogy mennyi pénzem elment előre nem látott kiadásokra . . . egészségemre, amelyet nagy szeretettel ajánlasz figyelmembe, nem olyan könnyű vigyáznom . . . Isten Lelke által erősítsen, hogy tudj minden ellene irányuló támadást elviselni. A te Kálvinod.“

Ne nézzük azonban — e világot utánozva — elsősorban az anyagi kérdést Kálvinnal kapcsolatosan (itt is azért tettük, mert időrendben így következnek a levelek!), hanem nézzük meg Kálvint, amint Straussburgban mindenképen megakarják házastani s bizony sokszor nagy zavarba jut. Kedvesen írja Farelnek Neuchetlbe 1540-ben Straussburgból: „ . . . a házasság kérdésében még tanácstalan vagyok. Ez a kérdés különben azért nagyon kellemetlen számomra, mert egy nemesi családból származó leány hozzá tartozói nagyon bennem lagnak, hogy elvegyem feleségül. Ezt azonban soh'sem fogom megtenni, hacsak az Úristen el nem veszi az eszemet. Mivel azonban nagyon kellemetlen számomra a visszaútasítás nyíltan való megvallása, különösen ezekkel az emberekkel szemben, akik mindenféle jóval elhalmoznak, égető kérdéssé lett ez számomra. Tekintettel arra azonban, hogy a most következő husvétüi úrvacsoraosztás küszöbön áll s így az arra való előkészület is, remélem, hogy megszabadulok ettől a gondtól hamarosan . . .“

Ezzel a kérdéssel kapcsolatban még ír Farelnek egy későbbi levélben: „Félek attól — írja —, ha jövedelleddel addig várakozol, hogy az esküvőmre jer csak el, úgy nagyon soká nem jöhetsz. Még nem találtam feleséget s nem is tudom: keressek-e még tovább. Nem is oly régen Claude és a bátyám eljegyeztek számomra egy leányt. Három nap múlva azonban sokmindent hallottam, ami arra késztetett, hogy bátyámat újra elküldjem a leány családjához és felbontassam vele az eljegyzést . . .“

Ezt a levelet 1540 június 21-én írja. Levelei között többet nem találunk, mely a házasságáról szól; tény az, hogy 1540 aug. (l) 17-én Fabri Kristóf már ezt írja Kálvinnak: „Üdvözlöm feleségedet, akivel, mint halljuk a minap keltél egybe.“ Vannak historikusok, akik nagy lakomáról tesznek említést Kálvin esküvőjével kapcsolatosan (Stähelin), erre azonban semmi írott forrásuk nincs. Kétségtelen, hogy Farel — nem tudni mi okból — nem jelent meg a Kálvin esküvőjén, mert egyik levelében írja Kálvinnak: „tolmácsolom egyházam szerencsekivánatait.“ Ha ott lett volna, bizonyára szóban közölte volna ezt.

Kálvin felesége De Bure Ida volt Stordeur János özvegye, aki vallása miatt férjével és apjával együtt Liège-ből menekült Strassburgba. Kálvin a férje betegágyánál ismerkedett meg vele, aki buzgó templomlátogató és egyháztag volt. A feleségéről kevés feljegyzésünk van. Doumergue, Kálvin kiváló ismerője írja: „Florimond de Raemond így ír Kálvin feleségéről: „fiatal és szép.“ Kálvin keveset ír róla leveleiben. Farelnek írja egy levelét 1542 június 16 Genfből. Poral Sidnik barátjának haláláról és utolsó óráiról ír. Itt olvassuk: „ . . . amikor feleségem délután két óraker meglátogatta a haldoklót, Poral bátorította őt, hogy bármi is történjék, ne keseredjék el; ne feledje el soha, hogy ő, (t. i. Kálvin felesége) nem véletlenül, hanem Isten akaratából jött Genfbe, hogy ő is szolgálja az evangéliumot . . .“

Még két helyről idéztünk Kálvin feleségével való megismerkedés céljából:

Viret írja Kálvinnak, aki feleségét, annak dacára, hogy gyengélkedett, Lausanneba engedte, hogy Viret beteg feleségét ápolja, „ . . . örökké hálás vagyok, hogy feleségedet, hozzánk jönni engedted . . . eljövedele igen kellemesen érintett minket, nagy vigasztalást nyújt ő, különösen feleségemnek, akire jelenléte igen jótékony hatással van. Az Isten áldja meg érte. Nem tudjuk úgy fogadni, mint megérdemelte volna, de pótoljuk szivességgel.“

Fenti idézet Doumergue munkájából való s ugyancsak innen vesszük azon sorokat is, melyekben Bonnet ír Ideletről: Azt kell mondanunk: a reformátor árnyékában él . . . keresztény asszony, aki kötelességének, hivatásának él . . . látogatja a szegényeket, vigasztalja a szomorúakat, fogadja az idegeneket virraszt

férjének ágya mellett, amidőn betegeskedik . . . barátságos háziasszony, amikor férjének barátai Farel, Viret, Beza házában tartózkodnak. A szomorú órákban, amikor vészjósló hírek érkezőnek, vigasztalja, bátorítja férjét. Kicsi szobájában a magányában térdelve imádkozik, midőn a város utcáin lázong a tömeg. Ezek a gondok töltik be Idelett életét . . .“

Kálvin még említi feleségét egy levelében, amidőn Viretnek ír 1542 július 26 án: „Üdvözöllek. Atyámfia, aki ezen levelet hozzád viszi, elmondja majd, hogy milyen aggodalom közepette írok neked. Feleségem legnagyobb veszedelem között vajudik, mert a szülés korai. De az Isten megkönyörül rajtunk . . .“

Kálvinéknak egy gyermeke sem maradt életben. Összesen három gyermekről tudunk, melyek közül kettő valószínűleg halva született. Felesége az első (korai) szülés óta élete végéig állandóan betegeskedett. Megható, hogy Kálvin mint ír több levelében a betegeskedő feleségéről. Röviddek e sorok, de a ballada tragikumát hordozzák: „feleségem ágybanfekvő beteg“, az asszony lábadozó“, „feleségem nagyon küzd a betegséggel“, majd: „Haemorrhoides . . . eam cruciant“. Nagyon szépen ír erről Pruzsinszky is, főleg Doumergue nagy művéből idézve.

A felesége 1549 március végéig viselte súlyos keresztjét. Az utolsó óráiról így ír Kálvin: „Lelkének nagysága akkora volt, hogy szinte földiek fölé látszott emelkedni. Azon a napon,

melyen a lelkét az úrnak visszaadá, Bourgoing atyámfia hat óra tájban kegyes szavakat idézett hozzá, miközben ő is szavakat hallatott; megérthettük, hogy szíve már ugyancsak megvált a földtől. „Uh dicsőséges feltámadás, — ezt rebegte — Isten Ábrahámnak és atyáinknak Istene a hivek mennyi sok száz éven át reméltek benned s nem csalatkozik benned. Én is reményelek. „Ezeket a szavakat inkább töredevezve, suttogva mondtá, minsem hangosan. Nem kellett neki a mások beszéde, gondolataiba került s egy-egy kiejtett szó mutatta, mi fölött gondolkozik . . . Dolgaim miatt hazulról el kellett távoznom. Hét óra után . . . beállott az agónia. Midőn érezte, hogy szava eláll, így szólt: „Imádkozzatok érettem, imádkozzunk mindnyájan“. „Ekkor jöttem haza. Már nem tudott beszélni, de mozdulataival értésemre adta érzelmeit. Én Krisztus kegyelméről, az örök élet reménységéről, az életnek veszedelmeiről szóltam, azután elvonultam imádkozni . . . még nem volt nyolc óra, midőn békében elszunnyadt, úgy, hogy a jelenlevők nem tudták megállapítani alszik-e, vagy meghalt.“

Kálvin fájdalommal sohasem múlt el. Lelkében mindig hordozta e nagyszerű asszony emlékét és későbbi leveleiben így emlékezik róla: „Fida adjutrix“, majd: optima socia vitae.“ S máshelyütt: „ . . . singularis exempli femina.“

Déva.

Nagy József.

A „régik“ és az „új“ munkások. Egyházunk életének fordulópontja.

„Az Út“ 1924. évfolyamának 77. és következő lapján, a fenti fő- és alcím alatt jelent volt meg Makkai Sándornak, sok mélyértelmű cikkei között is, egyik legfelülnöb és legújabb vitára okot adó cikke. Ma, csaknem tíz év után, szükségét érezzük, hogy a címben jelzett kérdést ismét felvesszük. Készít erre az a tény, hogy az idej püspöki jelentés ismét felszínre vetette a nemzedékek közötti viszony problémáját és élénk vitákat és beszélgetéseket idézett elő.

Ez alkalommal nem azt akarom megvizsgálni, hogy a régi és új munkások nemzedékei közötti különbség ma milyen méretű, még azt sem, hogy milyen fokú közzeledés történt közöttük. Ebből ugyanis csak kemény szemrehányások következének. És pedig mind a két oldal felé; aminthogy akkor is, a fenti cikkben, pl a régi munkások nemzedéke alaposan kikapott. Csak a legtelnyegesebb és ma is érvényes megállapításait sorolom fel a fenti cikknek.

Ma is nagyobb a bizalom az adminisztrációs és világi kulturális tevékenységekbe (78).

A régi munkások és nemzedékek „makacsokdásukban sehol és senkiben nem hajlandók semmi jót látni, minden életjel és munkásira, amely félénken felüti a fejét a romok alól, sérelem, amely . . . merészkedik más lehetőségeiről is dímodozni az életnek, mint amit e mentalitás megenged (79)“.

És ma is elmondhatjuk — és ezt különösen hangsúlyozni kívánjuk, hogy „e két táborot nem szükségképpen az életkor választja el egymástól s „régiek“ lehetnek a fiatalok között is éppúgy, mint „újak“ az öregek között. Itt élelkorra való tekintet nélkül bizonyos lelkiületi és szellemi különbség, két „mentalitás“ kerül szembe egymással (78)“.

Az itt következő sorokban azt akarom megvizsgálni, hogy az újabb idézett megállapítás értelmében vett régi és új nemzedékek közötti különbséget én ma miben látom. A két nemzedék közötti különbség ismereti képét akarom tisztábbá tenni, hogy ne csak a munkamódszerekben lévő különbségekre, hanem a mélyebb lelkiiségben mutatkozó különbségekre is legyünk különös tekintettel.

Ennek a kérdésnek a vizsgálatánál is különösen meglepő, hogy bizonyos korokban és társadalmakban mennyire egységes és azonos a korszellem és mennyire közös a lelkiület, el egészen az illető kor és társadalom legkisebb részéig.

Nem akarok nagyon messze visszamenni a múlt század korszellemének a jellemzésében, csak annak a megállapításáig, hogy a 19. századot, a legegységesebb vonatkozásban, a nagyhatalmi törekvések és ezzel összefüggésben, a politizáló szellem jellemzi. Az államok közötti viszony tele van állandó, kínos feszültséggel, amely jórésztben mind onnan ered, hogy az államférjak és politikusok lelke tele van titkolt, rejtett szándékokkal és célokkal. A nagy diplomácia állandóan készen van becsapási törekvésekkel, furfangos, ravasz gondolatokkal. A diplomáciai művészet arra irányul, hogy a tárgyaló államok egymást kijátszák, hogy a félrevezetéssel minél több előnyt biztosítsanak maguknak, úgy a politikai, katonai, mint a gazdasági élet terén.

A nagy diplomácia eme szelleme jellemzi az egyes államokon belül a parlamentáris harcban egymással szemben álló politikai pártokat is. Itt sokszor az egészen kicsinyes egyéni érvényesüléért, egyes pártok fölényéért, a pusztá pártsikerért kész mindenki, akinek csak parányi esze is van, a legnagyobb huncfutással harcolni. Mellékes az igazság, figyelemre-nem-méltó a méltó

tányosság, egyenesen neveléses dolog az etika, a fő-dolog a mindenáron való egyéni és pártsiker. Így váltak az igazi értelemben vett legnagyobb poliitikusok a legrosszabb poliitikusokká. (Gondoljunk csak a Tisza István, vagy az Abponyi Albert példájára.)

Ez a poliitkai szellem vonult be az egyházi életbe is. Napilapjaink még ma is nagyozolva „a katolikusok”, „a reformátusok”, „az unitáriusok” „parlamentjéről” írnak. Valóban az egyházak legmagasabb hatóságai: a közgyűlések valóságos parlamentekké váltak a bennük uralkodó kisebb-nagyobb mérvű diplomataizáló-politizáló-taktikázó szellemnél fogva. Fialat emberektől halljuk sokszor azt a panaszt, hogy - legkisebb hatáskörű egyházi gyűléseken a leghelyesebb és legigazabb tervekkel és indítványokkal elesnek, leszavaztatnak. Ha keressük ennek okát és személyl magyarázatát, úgy azt találjuk, hogy a felvetett kérdések vitájában a régiek és újak más-más síkban mozognak. Az ifjabb generációk egyenesen és őszintén feltárják céljaitkat és szándékaikat és ezzel ki is ejtik a kezükből a vita szálait s az öregek politizáló „fogásainak” az áldozataivá válnak. Kiűtött fegyverekkel, sokszor kicsúfoltan és megalázottan maradnak a kis és nagy csataterek színhelyén. Ilyenkor kétségbeesve, nemes haragtól ettelve néznek szét maguk körül, de nincs senki, aki segítségükre menne, mert a levertnek senki sem áll szívesen az oldalára.

Vannak életkorban nagyon fiatalok, akik eléggé „okosak” arra, hogy hol őszintősen, hol öntudatosan hamar felismerik ezt a helyzetet és még hamarosabban el is sajátítják ezt a politizáló-taktikázó szellemet, ennek a technikáját s oda állanak, ahol pillanatnyilag biztosítva van a pályasiker.

Ugyanez a helyzet a társadalmi élet minden megnyilatkozásának területén. Mindenütt ezt a kétféle jellemet, ezt a kétféle magatartást és kétféle módszert látjuk jelentkezni. Egyik oldalon az okosak, a másikon a naivan gyermekeked lelkiületiek; egyik oldalon a ravaszok, a másikon az őszintén egyenesek; egyik oldalon a rafinált fogásokban jártasok, a másikon az egyszerű gondolkosúak; az egyik oldalon a körültekintők, a másikon az azonnali elhatározásra készek. És ezt a szembeállítás kimeríthetetlenül folytathatnók, de mindíg csak ahhoz a kiindulási ponthoz jutnók, hogy vannak, akik a múlt század politizáló szellemén nőttek fel és ma is ebben a politizáló-taktikázó szellemben élnek, szólnak és cselekszenek; és vannak, akikre nézve ez a szellemiség merőben idegen és soha el nem sajátítható. Ma nem a fiatalabb nemzedékek a hajlékonyabbak, hanem az öregebbek; nem a fiatalabbak azok, akik készek a megalkuvásra és az egyeztetésre, hanem az öregebbek; és nem a fiatalabbak a gögösebbek és az elbizakodottabbak, hanem az öregebbek. Hangsúlyozzuk azonban, hogy ez a szembeállítás nem általában az életkorban fiatalabbakra, vagy öregebbekre vonatkozik, hanem a szellemben, a lelkiületben, a jellemben való fiatalokra és öregekre. Vannak öreg fiatalok és vannak fiatal öregek. Ennek megfelelően vannak életkorban öreg „új” munkások és vannak életkorban fiatal „régí” munkások, amint azt már Malkai Sándor megállapította.

Ha tehát mértéket akarunk felállítani, hogy kik tartoznak az öregebb generációkhoz és kik a fiatalabb generációkhoz, úgy csak ezt az egyetlen mértéket alkalmazhatjuk. Ez a mérték érzékeny és pontos, megtévesztés nélkül mutatja az egyesek helyét a nemzedékek különböző kategóriában!

T. S.

Farkas István a magyarország-tiszáninenni református püspök legutóbb kiadott körlevelében a többek között a következőket írja: „Mind den lelkész testvéremtől december hó 1-ére bekérem a téli munkaprogrammtervezetet, hogy ezeken keresztül meglássam azt, hogy valóban megindul-e mindenütt az a munka, melynek nyomában az egyházi élet újjászületését bizonyosra várom.”

Néhány szempont a modern katolizmus szemléletéhez.

A felületes szemlélő azt gondolná, hogy a világháború utáni idők, melyek a racionalizálás jelszavával indultak meg és egyre hangosabban hirdették az istentelenség igazságait, a római egyház háttérbe szorulását jelentik. Azok, akik az emberiség haladását vallják, szintén úgy képzelik, hogy a modern törekvések előretörésével a pápizmus egyre inkább tért fog veszíteni. Szokás a pápás egyházat egészen felületesen úgy itélni meg, hogy abban gondolkodás és elvi alap nélküli tömegek és nem alaposan öntudatosított egyéniségek vannak együtt. Sokan azt képzelik, hogy az új istentelenségi hullám ezeket a minden meggyőződés nélküli tömegeket egyszerűen el fogja az egyház oldala melől sodorni. A római egyház ódon ritkaságok boltja, hirdetik sokan, elavult babonákat hirdetnek benne, a mai kor ezek tarthatatlanságát mind kimutatja s az egész római elavultságnak csakhamar vége lesz. Ennyi körülbelül elégséges a felületes szemlélet illusztrálására.

A mélyebb és józanabb szemlélet azonban más eredményekhez vezet. A mai kor igenis nagyon sok tekintetben szolgál a római szellemű keresztényiség erősödésére. Ma mindenek előtt a tömeg és diktatura korát éljük. Ma a személység joga, amit mindinkább a protestántizmus hirdetett, háttérbe szorul. Ma határozott, részleteiben kidolgozott, felülről leadott ideológiát és életparancsot vár mindenki. A szervezett társadalmak korában a pápaság mint a kor egyik legerősebb szervezete áll a történelem szinpadán. Megvan a diktátora a pápa személyében és a szervezete az egyház évszázadok óta kicsontosodott rendszerében. A mai katolizmus hatalmas internacionális szervezetet jelent akkor, amikor a legkisebb kérdések internacionális vonatkozásai is egészen világosak. Egységes dogmatikus felfogása szintén a kor hangulatának kedvez.

De ne gondolja senki, hogy ennek a régi, kipróbált szervezetnek nincs meg a megfelelő elaszticitása, mozgékonyága. Nincs az életnek olyan területe, ahol a legmodernebb szellemi és anyagi fegyvereket fel ne használja. E tekintetben szívesen tanul a kommunizmustól és a protestántizmustól egyaránt. Amikor a kommunista világpropaganda aktivitása tetőfokán van s egy egészen új társadalmi és gazdasági rendszert hirdet a világnak, megjelenik a pápa *Quadragesimo anno* kezdetű bullája s nemcsak a katolikus társadalom, de az egész világ számára egy hasonlóan kidolgozott, egységes gazdasági és társadalmi rendszert ad. Pár hét alatt a világ minden táján megindul az aktív katolikus munka. Felismerik az ifjúság elsodródhatásának veszedelmét s azt a tényt, hogy ma egyik leghatalmasabb társadalmi képlet az ifjúság, egyszerre emögé az új katolikus szellem mögé

kezdik megszervezni az ifjúságot. Magyarországon megindul a Korunk Szava című ifjúsági lap, Csehszlovákiában pedig az Új élet. Mindkét lap alapos utánjárással szerkesztett modern technikával dolgozó orgánus. Mindkettő egyenesen és nyíltan támadja a fent álló társadalmi és gazdasági rendet, néhol még merészebbek és bátrabbak, mint a legradikálisabb polgári pártok. Szimpatiroznak a modern irodalommal. Hanghordozásuk terrorisztikus, minden más fel fogást kizáró. Nagyon imponálóak a modern ember szemében, aki nem szeret a maga fejével gondolkodni. Az orosz propaganda *filmeket* készített. A pápa követi a példát, csináltat ki mondottan katolikus propaganda filmeket. A nagy katolikus világszolidaritás és a nagy birtok adja hozzá a megfelelő gazdasági alapot. Közben fordul a világ horoszkopja, úgy néz ki, hogy a szovjet leépítette a külső propagandát, esetleg hajlandó engedményeket tenni nagyon sok tekintetben. A pápai világhatalom az első, aki erre felfigyel és abba az irányba kezd orientálódni, miképpen lehetne az esetleg megnyíló, orthodoxytól megtisztított Oroszországot a szentszék hatalmi körébe vonni bele. A napilapokban lehetett mostanában olyan jeleket találni, melyek arra vélnek következtetni, hogy a pápa a mi országunkban és a szomszédos Lengyelországban kezd első sorban felállítani azokat a stratégiai pontokat, amelyekről megkezdheti majd Oroszország katolizálását.

Az új katolicizmusnak ezt a fűrgességét masszív konzervatívizmusból lehet magyarázni. Van egy csomó belső kérdése, ami számára egyszer s mindenkorra meg van oldva s amíg a protestáns egyházak állandóan saját öntudatuk megállapításával küzdenek, addig biztosan megépített öntudatával, hatalmas szervezetével biztosan tud élni az időben és az idővel.

Ez a rövid cikk nem akart összehasonlítást lenni a protestántizmus kárára, sem dicséretmondás a római egyház felé. Annak a mai embernek, aki a pápaságot s a köréje alakult egész katolicizmust nem akarja mai és aktuális tényezőnek látni, egy pár figyelmeztető szempontot akart adni. A cikk rávilágítás akart lenni a mai szellemi és gazdasági küzdelem egyik erőteljesítőjére s azt a maga sajátos alakában és szervezetében akarta megmutatni.

A lap olvasóinak nincs szüksége arra, hogy most itt külön méltassuk a protestántizmus sajátos szellemét és szerepét a mai világhelyzetben.

László Dezső.

A kecskeméti református Leánykör tagjai ajándékozásból csirkéket keltettek, azokat felnevelték. Azután ezekből készített vacsorára hívták meg a tagokat és a Leánykör barátait. A vacsorát maguk készítették és minden hozzávalót maguk ajándékoztak s így a vacsorának a jövedelme tiszta haszon lett. Az így befolyt jövedelemből a Leánykör részére egy új harmóniumot vásároltak.

A társadalombiztosítás.

A társadalombiztosítás problémája ma inkább a közérdeklődés központjában áll, mint valaha. Igaz, az egymás terhének hordozása, a szamaritánusi fájdalom-enyhítés magasztos gondolata végig kíséri az embert a történelmi fejlődés összes fázisain, de ma már a kezdetleges, egykori elgondolások hatalmas, egész országot magukban foglaló intézményekben nyernék kifejezést. Hajdan az egyházak voltak a kizárólagos letéteményesei az egymás segélyezése krisztusi munkájának, de a legújabb kor politikai és társadalmi átalakulásai közepette, az állam mind nagyobb és nagyobb területeket hódított el az egyháztól e munkamezőből és tette intézményessé nagyszabású szervezeteiben.

Természetesen ez nem jelenti azt, hogy az állam teljesen kisajátította a maga részére a szenvedők és nélkülözők segélyezését. Az az akció, mely a társadalombiztosító intézmények keretében nyer kifejezést, a különféle segélyre szorulókat csak egy kis hányadára szorítkozik és pedig azokra, kiket a törvényhozó előrelátása tételes intézkedéssel kényszerít arra, hogy mintegy előre megvásárolják a szükség esetén esedékes különböző szolgáltatásokat. A szenvedések, nélkülözések osztályosai nagyobb hányada előtt örökre zárva vannak azok az ajtók, melyeken túl enyhülés vár a kiváltságosokra. Ez a nagy hányad ma is főleg az egyházak szeretetintézményeiben és az egyház-patronázs munka eredményeképpen részesülhet különböző jótéteményekben.

A fentemlített két munkamező munkásai tulajdonképpen egy közös cél, egy közös eszme művelői. E különféle akció egymást segíteni, kiegészíteni és pótolni van hivatva, éppen azért az alábbiakban igyekezni fogunk — a hely szűkreszabottsága miatt — csak egy vázlatos képét felrajzolni azoknak a lehetőségeknek, melyeket a Romániában érvényes társadalombiztosító törvény ajánl adott esetekben felhasználás végéig egyházi szeretetintézményeink vezetőinek és egyház-patronázs munkásainknak is.

Elsősorban is felsoroljuk azokat a személyeket, kikre a társadalombiztosító törvény intézkedései vonatkoznak. Ide tartoznak a köz- és magánipari és kereskedelmi intézetek alkalmazottai. Ide sorozza a törvény az ezen intézményeknél tartósan alkalmazott szabadfoglalkozásúakat is, valamint az ott alkalmazott tanoncokat és praktikánsokat. Továbbá ide tartoznak: a munkaadó vállalatában dolgozó családtagjai, kivéve feleségét, mindazok az iparosok, kik 10 alkalmazottnál kevesebb emberrel dolgoznak, vagy maximum csak 20 lóerős géppel rendelkeznek, a jogi személyekként elismert professzionista szervezetek fizetéses alkalmazottai, az otthon vagy a megrendelőknél dolgozó munkavállalók, a különböző szolgák, kivéve a mezőgazdasági cselédeket. Mindezek a társadalombiztosító pénztár erre törvényesen kötelezett tagjai.

A tagok esetenként a következő részletéseket élvezik: a) orvosi kezelés, gyógyszer, kötszerek; b) pénzsegélyeket betegség, baleset, szülés és halál esetén; c) rokkantsági nyugdíj; d) nyugdíj a hátramaradtak számára.

És most lássuk röviden ezen részletések módosításait és tartamát:

1. A tagoknak joguk van betegség vagy baleset esetén a felelősségig orvosi kezelésre a beteg otthonában, különböző dispensariumokban, vagy az orvos lakásán. Ugyanezt a jogot élvezik a tag családtagjai is. A tag szükség esetén szanatóriumi és kórházi ápolásra is igényt tarthat, de csak 26 héttig. A betegség tartama alatt a betegeknek joguk van a szükséges gyógy- és kötszerekre, melyeket díjmentesen a biztosító pénztár gyógyszerházaiból szerezhetnek be.

2. Joguk van továbbá a tagoknak a betegség tartama alatt a 8-ik naptól számítva a biztosított fizetésének 50% ára.

3. Azon női tag, aki szülés előtt az utolsó 12 hó-

napban legalább 26 héten keresztül rendszeresen fizette díjait, jogot tarthat szülés esetén orvosi és bábai kezelésre, gyógy- és kötszerekre; szülés előtt és után összesen 12 héten át fizetésének 50%-ára és ha maga szoptatja gyermekét, még 6 héten keresztül a fenti segélyre.

4. Ha a tag az utolsó 2 évben rendszeresen fizette tagsági díjait legalább 26 héten keresztül, joga van temetkezési segélyre; baleset következtében beállott halál esetén joga van erre a segélyre tagsági idejére való tekintet nélkül. A segély összegét az illető osztály középfizetésének 40–60-szorosában állapítja meg a törvény.

5. Az a tag, aki betegség vagy baleset következtében munkaképességének $\frac{2}{3}$ -át elveszti, rokkantsági nyugdíjra tarthat számot abban az esetben, ha legalább 200 hétig volt tagja az intézetnek. Ha az ilyen nyugdíjas tag meghal, munkaképtelen és teljesen szegény feleségének joga nyílik férje nyugdíjának 50%-ára, szegény, kiskorú, törvényes és örökbe fogadott gyermekeinek pedig az apa nyugdíja $\frac{1}{3}$ részére.

6. Ha a tag baleset folytán munkaképtelenné válik, baleset utáni nyugdíjra tarthat igényt, mely nyugdíj a biztosított fizetésének $\frac{2}{3}$ át teszi ki teljes munkaképtelenség esetén. Az ilyen nyugdíjas hátramaradottai temetkezési segélyre és nyugdíjra tarthatnak számot, valamint a baleset következtében elhunyt tag által eltartott szülők is.

Hogy a társadalombiztosító pénztár eleget telessen a fentiekben csak nagyon vázlatosan ismertetett kötelezettségének, hatalmas tőkealapra van szüksége, mely alapot egyrészt a tagok és vállalatok hozzájárulásaiból, részint pedig az állam erre a célra fordított juttatásából teremti elő és működését lényegében a kölcsönös biztosítás és biztosítási terhek nagy felületen való kiterjesztés elveire alapozza.

A fentiek csak futólagos ismertetése alapján el kell ismernünk, hogy a társadalombiztosítás intézménye óriási fejlődést mutat, de rögtön rá kell mutatnunk arra is, hogy e rendkívüli fejlődés mezejüje a napról-napra nagyobb tért hódító államszociális eszmékben található fel, amely eszmék hordozói az elaggott, beteg és kereképtelen munkások gyámolítását az állam legfontosabb kötelességei közé iktatták.

Egyházunk szeretetintézményeiben kultivált karitatív munka, noha nem nélküli a tervszerű, intézményes akció kritériumait, mégis egészen más jellegű. Az egyik fő különbséget ott látjuk, hogy egyházunk szeretetintézményei által részeltetett szegények, betegek és elaggottak nem járultak és nem járulnak hozzá a segélyalapok létesítéséhez és így nem törvényben biztosított jogaik alapján, hanem az emberi nagylelkűség, könyörületeség, a szenvedők könnyeit letörölni rendelő krisztusi parancs betöltéseképpen jutnak hozzá a különböző segélyeghez.

A társadalombiztosítás intézményei ma is állandó fejlődésben vannak. Mind szélesebb és szélesebb rétegekre és különböző kategóriákra terjesztik ki áldásos működésüket, de különösen a mai általános gazdasági krízis közepette egyházi szeretetintézményeinkre és magánjótékonyági akciókra óriási teher nehezedik. Eppen ezért indokolt volna, ha a hivatalos fórumok figyelme fokozottabb mértékben rá irányulna egyház-karitatív munkánk fontosságára és különböző anyagi és erkölcsi hozzájárulásokkal megkönnyítenék munkánkat. Ez által csak a társadalombiztosítás eszméjét propagálnák és segélykezet nyújtanának ahhoz, hogy az egyház is kivegye részét fokozottabb mértékben az állam szociális munka-programjának megvalósításából.

Dr. Keresztes Zsigmond.

Debrecenben új református templom építésére indult mozgalom a theologus ifjúság körében, miután a várostól messzire került Tisza István Tudomány egyetemnek nincs temploma. Nem egy theologus ajánlott még 100 pengőt (3000 lej) e templom céljaira, amit legátumából fizet.

ZSILVÖLGYI LEVELEK.

A zsilvölgyi Damokles-kard.

A kisebb fájdalmat néha a nagyobb gyógyítja. Az igaz, hogy csak olyanforma gyógyulás ez, mint mikor valaki a rheumus karját addig üti, míg az egyik fájdalom el nem veszi a másikat.

Valahogy így járt a zsilvölgyi munkásság is. Már nem panaszojja senki, hogy Vulkánt bezárták; hogy a szolgálatban maradt ottani munkások milyen nehézségek között járnak át gyalog vagy teherautókon más telepekre; hogy a többi helyeken is felére csökkent alig hat év alatt a munkások száma; hogy nem egy magyar egyház a tönk szélére jutott; még a sokszor igazán siralmasan lecsökkentett és sokfelé vont fizetésről is hallgatnak; azt meg, hogy a szénbányászat, még a mai modern eszközökkel is, milyen terhes és veszedelmes „patkány-munka”, már csak a messziről jött bányalátogató veszi észre. Mert mindezeknél van egy szomorúbb keresztje zsilvölgyi testvéreinknek: a bizonytalanság. Az elbocsátás, a munkanélküliség réme, mint egy szörnyű Damokles-kard, állandóan ott lebeg mindnyájuk felett. Bár látszólag minden megy rendszeresen s végzi nyugodtan kiki a maga munkáját, a valóságban a munkásság legnagyobb részének egy perc nyugta nincs: senki sem tudja, mikor kerül máról-holnapra az uccára.

Ez a zsilvölgyi bányász életének a legnagyobb átka. Minden egyéb még elviselhető volna, de ez az állandó nyugtalanság lelkiileg teszi elviselhetetlenné a bányász-sorsot. Föl kell emelnünk tiltakozó szavunkat ellene, még mellett felőrlí az embereket ez az állapot. Természetesen nem beszélhetünk nyílt terrorról és nem vádolhatunk senkit, mégis, aki köztük él, igazat fog adni nekünk, hogy ez az állandó bizonytalanság a zsilvölgyi bányászok mai életének legjellemzőbb vonása, legtragikusabb árnyéka.

A kiszolgáltatottságnak ez az érzése emberi mivoltában alacsonyítja le a munkásság nagy tömegét. Nagyon erős jellem legyen az, amelyeket meg nem tántorítja a hízélgésre nem csábítja ez az állapot, különösen az elbocsátások idején, (ami egyébként elég gyakori jelenség).

Ideje már, hogy a jellemével, a lelkével is törődjünk a munkásnak. Mert, mi tagadás, lelke is van neki!

H. J.

Mindig készen.

Fiatal házas volt, életerős. Arcát még nem tudta egyszínűvé halványítani a bányavidék levegője. De tegnap mégis olyan lett: mázsás kövek alól úgy emelték ki riadt társai, hogy már orvosra sem volt szüksége. Tegnapelőtt a hegyeken járt. Gondtalanul sétált hazafelé. A végzete felé. S ma, mikor munkába indult, talán meg se csókolta siettében a feleségét. Ha késik, elvész a „sitt” (Schicht), két-három nap eledele. És volt már úgy is, hogy akit összezúzva kihoztak, feleség vagy szülő meg se nézhette. Bányászors.

„Jószerecsét!” — így köszönnek a bányászok egymásnak. Igazabb lenne: „Mindig készen!” Péter jut eszembe, mikor fogadkozott, hogy az Úrral kész halálba menni. Bányászembernek mindig készen kell lennie kenyerre vértanuságára.

Mindig készen! Vajjon hányan mennek így naponta a sötét akna felé? Vajjon tudnak-e ebben a szívtelen világban ilyen kész szívre szert tenni? Vajjon hányan mennek a Péter felületes bizakodásával?

Jószerecsét? Nem, Testvér, nem, Mindig készen!

H. J.

Reflexiók egy presbiteri ülésen.

Ott voltam a kolozsvári ref. egyházköztség legutolsó presbiteri ülésén, ahol többek között nem kisebb ügyet, mint a kolozsvári ref. egyházköztség négy részre való elkülönülését tárgyalták. Voltak aggodalmaskodók, akik különösképpen egyházunknak egyedül az anyagi jövőjét féltették a szétválástól, míg „a szakadók” dr. Imre Lajos és dr. Gönczi Lajos ref. teológiát tanárokkal az élükön, a nagy, szinte téllenségre kárhoztatott lomha egyházköztség helyébe, egyelőre négy kisebb, mozgékony, híveit számba venni és azokra vigyázni is tudó lelkigyház megalakulását sürgették és pedig sietőleg.

Nagy lelki fájdalommal állapítottam meg, hogy az egységet továbbra is fenntartani akaró felszólalóknak egyetlen érve a vagyonmentésben-féltésben merült ki, de az élőtké elpusztulásával nem törődtek és a lelkek elkallódásától egyikük sem féltette Anyaszentegyházunkat.

Vásárhelyi János püspökkhelyettes úr egyik kolozsvári férfiszövetségi összejövetel előadásán azt állította, hogy a mai egyházi életünk állapota a 30–40 év előttiéknél a következménye. Teljesen igaz volt és igaz van ma is. De vajjon milyen létszen az egyházi életünk ugyancsak 30–40 év múlva, ha most az utolsó 12-ik órában, nem érven meg az idők szavát, nem ébredünk tudatára annak, hogy egyházközségünk hitélete körül bajok vannak és ez így tovább már nem mehet.

Mert minden ellenkező, állítással szemben határozottan állítom, hogy Kolozsvárt nincs az az egyházi élet, amelyet itt méltán elvárhatnánk. Ifjuságunk váltságos nevelése nagyon sok kifogásra ad okot. Híveinket a külterületeken — a lelki gondozás közvetlensége miatt — a szekták hódítják el. Hiszen még családát kataszterünk sincs, amelyből pontosan megállapíthatnánk egyes parochiális köröknek, vagy az Egyházközségünknek összlétszámát, stb. stb.

De hogyan is lehet elképzelni az egészséges lelkiélet kialakulását ott, ahol a lelkesítéskor, presbiterium és a hívek között nincs meg a közvetlen szoros lelki kapcsolat. De miként is lehet ott az egyházi élet felendülését várni, ahol még a presbiterium tagjai is alig ismerik egymást, már pedig minden egyházi életnek a tengelye, egy hivatása magaslatán álló presbiteri testület.

Addig is, míg az elkülönülés megtörténne — mert annak meg kell valósulnia — elengedhetetlenül szükségesnek látnám presbiteri konferenciák általános rendszeresítését, avagy presbiteri gyűlések gyakori összehívását, melyeknek egyedül és kizárólagos tárgyalási anyaga a presbiterium munkaköre, kötelességei és jogai lennének, természetesen felölelné aztán minden idevonatkozó mellék és összefüggő kérdéseknek a megvitatását is. Mert elvégre a presbiterium tagjainak nemcsak jogai vannak, hanem súlyos kötelességek is. Anyaszentegyházunknak nem névleges és díszpresbiterekre van szüksége, hanem dolgozni tudó és akaró áldozatos presbiterekre.

De igen jó hatást váltana ki, ha legalább az egymáshoz közeli fekvő egyházközségeinknek a presbiteriumai, testületileg koronként meglátogatnák egymást. Megismernék egymás egyházi életét, munkájukat; kicserélnék gondolataikat, megerősítenék egymás hitét. Hiszem, hogy igen mély nyomokat hagyna a lelkekben is egy ilyen lelki találkozás.

Végül nagy egyházi célok elérésének a szolgálataiba lehetne állítani egy magyarországi tanulmányutat. Megismernék az ottani hittestvéreink lelkiállagát, egyházi munkájukat, szeretetintézményeket és nagy történelmi múltú visszatekintő templomaikat, tanintézeteket stb. magáról az út természeti szépségeiről nem is beszélve.

A kolozsvári református egyházköztség avagy a

ref. Férfiszövetség kézbe vételével meg kellene szervezni egy ilyen kb. 20 napra terjedő, augusztusban megteendő tanulmányutat a presbiterium részére annál is inkább, mert amként értesültünk, a budapest—kálvini-téri ref. egyházköztség ugyancsak tervbe vette — Bukaresten keresztül — egy erdélyi tanulmányútnak a szervezését a hívei részére. Természetesen részt vehetnének ezen a tanulmányuton más ref. egyházközségek presbiterai és hívei is.

Hogy minden nagyobb, de különösen ref. egyház-történelmi szempontból nevezetes helyeket meglátogathassunk, alkalmasnak mutatkozik a következő útirány tanulmányút:

Kolozsvár—Nyirbátor—Debrecen—Sárospatak—Miskolc—Putnok—Aggtelek—Eger—Budapest—Pápa—Balatonszászó—Kecskemét—Szeged—Kötegyán—Nagyvárad—Kolozsvár.

Ez az út egyéni útlevelel Kolozsvártól—Kolozsvárig kb. 2500 Leibe kerülne, melyben benne lenne a vasúti költség, lakás és ellátás. Hogy minden érdeklődő ebben az akcióban részt vehessen, meg lehetne azt is csinálni, hogy már most januártól kezdődően havi részletekben lehetne összegyűjteni az egyéni utiköltségeket, a tervbe vett utazás céljaira.

Mindent meg lehet csinálni egy kis jóakarattal és erős elhatározással. Mindegy hol kezdjük, csak már induljunk bele a munkába. Egyházunk vezetésére elhívott vezető testvéreink hívjanak. Mi megyünk. Mi késszen állunk. Mi várjuk a hívó szót.

Kolozsvári Presbiter.

EGÉSZSÉGÜGY

A Református kórház.

Az erdélyi református egyházkerület Diakonissza Intézetének kórháza (a Református Kórház) egyike azoknak az alkotásoknak, amelyre jogos büszkeséggel tekinthet minden református és minden erdélyi magyar. Jogos büszkeséggel, hogy a gazdasági válság éveiben, a bankbukások, hitel betagyasok, üzleti csődök és végtelen eladósodások idején pusztán belső anyagi erejéből, a kollektív áldozatkészség létrehozhatott egy a távolálló szakemberek által is mintaszerűnek elismert intézményt. De jogos lehet a büszkeség azért is, mert ez az intézmény új munkamező az egyház és az egész erdélyi magyarság életében.

Makkai Sándor püspök beiktatása alkalmával mondott programbeszédében hangsúlyozta, hogy „élni kell azon jogunkkal, hogy egyházunk jótékonsági és emberbaráti intézményeket szabadon létesíthet és vezethet” s többek között a Diakonissza-képző intézet és kórház alapításának kötelezettségét is kijelölte. Ennek az új egyházi munkamezőnek a nemes és rég érzett szükségét pótló diakonissza-képzésen kívül más irányban is messze perspektívái vannak (egészségügyi ismeretterjesztés az egyházi alkalmazottak között, aktív szertetmunka stb.).

Új munkamező azután a Református Kórház erdélyi magyar szempontból is. Az impériumváltozás óta a második magyar kórházi intézmény (az első a marosvásárhelyi felekezeti közti szanatórium), amely az egészen elhanyagolt kisebbségi magyar egészségügyi területén intézményes és gyakorlati munkát végez. Kolozsvár magyar orvosi szempontból megbecsülhetetlen, mint a gyakorlati továbbképzés lehetőség. Végül, de nem utolsó sorban, mint emberbaráti intézmény, felekezeti és faji különbségek felett minden ember javát szolgálja. Vállalási és nemzeti különbség nélkül minden beteget felvesz és a kolozsvári egyetem professzorai is bekapcsolódnak orvosi munkájába, részben magánbetegeket hozva be, részben pedig, hogy a betegek kívánságára

mérsékelt áron jönnek el a kórházba orvosi konzi-
liumra.

A Református Kórház 1933. május 24-én kezdte meg működését a Calvin-u. 2. sz. alatti kitünően felszerelt épületében. Az első félesztendő után érdemes egy néhány adaton keresztül beszámolni arról a hatalmas kibontakozott munkáról, amit azóta végzett.

Munkáját 24 ágygal és két pótágygal felszerelve kezdte meg. Még a nyár folyamán szükségessé vált újabb két pótágy beállítás, szeptember hó folyamán pedig már elkerülhetetlen lett a kibővítés: a diakonisszák lakásának a Szeretetházba való átköltöztetésével megüresedett helyiségekben még 14 (összesen 40) ágyat állítottak be, egyszersmind berendeztek egy szülőszobát és egy gyerekágyas szobát. Utóbbiaknak is igen nagy a jelentősége. Ma már közfelfogás számba megy Nyugaton, hogy a teljesebb higiénia és az esetleg beállható komplikációk, továbbá a gyerekágyasság nyugodt és jobban ellenőrizhetősége miatt már a rendesnek sejtethető szüléseket is kórházak erre a célra berendezett helyiségeiben bonyolítják le.

A kórház fertőző betegek és elmebajosok kivételével mindenfajta beteget felvesz és kezel. A kezelés úgy az állandó, (bennfekvő) mint a bejáró (ambuláns) betegeknél nagyon szép eredményeket mutat *Okt. 31-ig 245 beteget kezeltek, mint bennfekvőt és 759-et, mint ambulánsat.*

Szakok szerint (dec. 1-ig) így alakult a beteglétszám az ambulantiákon: *Belgyógyászat* szept. végéig 238, októberben 288, novemberben 91. Ebből novemberben 89 új beteg. *Sebészeti és nőgyógyászat* ambulánsok száma nov. 30-ig 279. A Röntgenintézet forgalma (felvételek és átvilágítások) okt. 30-ig 680.

A műtéti forgalom a következő volt: *nagy műtét* nov. 30-ig 115. Kisebb műtét 114.

Jelenleg a 40-es ágyszám állandóan be van töltve, úgy hogy mihamarabb el kellene következnie egy nagyobb arányú bővítésnek is, amire azonban a jelenlegi épületben hely nincs. Hogy pedig ez a bővítés mennyire érdeke maguknak a gyógyulásukat kereső betegeknek, azt legjobban megvilágítja egy tény. Az u. n. műtéti pauszál árak (a műtét egész díja és 10 napi ellátás és kezelés díja) 25-ös létszám mellett 3200 Lei volt. Mihelyt az ágyszámot 40-re fel lehetett emelni, *azonnal le lehetett szállítani ezt a rendkívül alacsony árat is 2800 Leire.* (Belgyógyászati pauszálár 10 napra 2200, szülészeti 2600 Lei.) Ugyanis a kórház, mint altruista intézmény, a minimális javadalmazásért dolgozó orvosi díjakon kívül az egész összeget önfentartásra fordítja s minél több ágy viseli ezt az ágyszámmal alig növekvő költséget, annál alacsonyabba jöhetnek az árakkal, hogy így a legszegényebb számára is elviselhető feltételek mellett biztosíthassák a gyógyulás érdekében kifejtett tudományos orvosi munka és gondos ápolás által a gyógyulást.

A Református Kórház létrejötté kétségtelenül korszakos esemény az erdélyi magyar egészségügy terén. Szervezett tevékenység kezdetét jelentheti abban a siralmas állapotban, amelyben ma ez a sorsdöntő életkérdésünk szenved. A romániai magyar kisebbségi egészségügy kérdéseiről időnként be fogunk számolni e lap hasábjain. *Dr. Jancsó Béla.*

Egy sajnálatos esetből kifolyólag egyik csehszlovákiai református lelkész a következő gondolatot veti fel: „*A rom. kath. lelkészeket időnként lelki gyakorlatra szokták behívni. Nagyon üdvös dolog lenne minket is időnként összehívni, mikor ezek a sajnálatos esetek szigoru bírdlatban s a vétkesek szigoru megérdemelt büntetésben, lelki fürdőben részesülnek. Az önmagunk megreformálásával kezdődhetik csak meg egyházköznk új reformációja, melyre égető szükség van.*“

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

Dr. Imre Lajos: A falunevelés irányelvei. Cluj-Kolozsvár, 1933. Erdélyi Tudományos Füzetek 59. sz., 30 o. Ára 60 leu.

Dr. Imre Lajos legújabb tudományos dolgozata azért nevezetes fordulópont az utóbbi időben mindinkább gazdagodó, faluval-foglalkozó irodalom területén, mivel az új reformatori gondolkodás segítségével egészen új és egészséges szempontokat ad a falunevelés alapvető kérdéseinek megítéléséhez. Ez a füzet is igazolja, hogy amilyen mértékben találja meg ismét a theologia a maga életfeletti gyökereit, olyan mértékben válik az élet valóságos kérdéseinek egészséges megítélőjévé. A munka alap gondolata az, hogy a falu = falu. Meg kell tehát keresni a falu igazán sajátos jellemvonásait. A legdöntőbb meghatározó az a tény, hogy a falu racionálisan meg nem magyarázható misztikus kapcsolatban van a végtelennel. Élete úgy szellemi, mint gazdasági szempontból racionálisan soha teljes mértékben meg nem magyarázható. Minden falusi munkának tisztelni kell ezt az irracionális gyökeret. A falu falu-karakteréből következik a másik alapvonás: a falu nem kis város, hanem falu, ebből kifolyólag nem lehet falun olyan nevelési módszereket alkalmazni, melyek városban már beváltak. Az élet egész nevelési területén meg kell találni a sajátos falusi munka módszereit eljárásait. Ezt a nagy horderejű gondolatot nem igen láttuk eddig az erdélyi egyházi és kulturális életben kellőképpen érvényesülni. Az igazi falugondozásnak a falu irracionális alapjaira épült nevelői munkának kell lennie. Az lesz az igazi falusi nevelői munka, amelynek nyomán a falu felfedezi a maga sajátos karakterét és sajátos élethivatását a kisebb és nagyobb társadalmi egységeken belül.

Ez a tudományos füzet a tiszta református gondolkodás egyik legértetesebb erdélyi terméke és kiválóan alkalmas annak megmutatására, hogy az igazi református theologiai gondolkodás mindig együtt halad az idővel s az élet legaktuálisabb kérdéseire mindig végletesen sok indítást adó választ tud adni. *L. D.*

Dr. Mann Traugott, fordította M. Nagy Ottó: Érettség és Tisztaság. Az Ifjú Erdély kiadása. Előkönyvek 19. sz., 93 oldal, ára 14 leu.

Ez az új élő könyv a nemi kérdéssel foglalkozik. Keresztlyén orvos baráti írása olyan fiukhoz, akikkel személyi kapcsolatba került az ifjuság gondozása közben. Keresztlyén könyv, nem abban az értelemben; hogy sok bibliai citátum van benne és kegyes tanácsokat ad, hanem azért, mert őszintén, bátran, férfiasan, takargatás nélkül néz szembe ezzel a kényes kérdéscsoporttal. Ujabbban több hasonló témájú könyv jelent meg magyar nyelven s az a benyomásom, hogy egyik sem mert ilyen nyíltan nézni szembe ezzel a kérdéssel, hol a lélektani alapokra helyeztek feleslegesen túl sok súlyt s így rámutatás, felfedés, a ténnyel való szembeállítás helyett magyaráztak, hol felesleges izgalmakat okoztak egyes következmények túlzott színekkel való megrajzolásával. Tanácsokat adtak. Ez a könyv mélyebben akar hatást elérni. Meztelen őszinteséggel kényszeríti az olvasót annak felismerésére, hogy igenis én vagyok az, akiről itt szó van és nekem magamnak kell állást foglalnom az adott kérdésekben. Józan, világos hangja nagyban emeli értékét.

Nagyon melegen ajánljuk minden szülőnek és nevelőnek. 16 évnél magasabb kora fiú gyermekeinknek okvetlen adjuk kezébe ezt az egyik legmodernebb, igazán aktuális, keresztlyén könyvet. *L. D.*

K É Z A K É Z B E N

Az Ifjúsági Keresztyén Egylet Szénior
Osztályának rovata.

Rovatvezető: László Dezső.

A Szenior-Osztály és a Református Ifjúság.

Ifjúsági lapunk, amikor e sorokat írom, már a 3. számánál tart. Egyetlen fillér nélkül fogtunk hozzá, hogy régi tervünket valóra váltsuk. Amikor a gazdasági válságot még sem mi, sem a néptünk nem ismerték, nem sikerült a falusi ifjúsági lap. Most az első szám megjelenéséig 950 példányra jelentettek lelkész testvérek előfizetést. Az 1. számot 3000 példányban nyomtattuk s megküldtük minden egyházközség címére. A 2-ik számból csak 2500 példányt hoztunk ki a nyomdából — többre nem volt pénzünk — de ez a szám már alig volt elég. Legalább 200-at kellett volna utánküldeni. Amikor a 3-ik számot nyomdába adtam, 2700 példányra volt szükség. Két nap alatt 120 új példányra futott be előfizetés. Biztos megrendelésünk 2400, ezenfelül még ebből a számból is küldünk 1—2 példányt a nem rendelő egyházközségeknek is. Reményünk van arra, hogy egyelőre 3000-re fel fog menni az előfizetők száma.

A megrendelt 2200 példánynak jórésze mindössze 150 egyházközségbe jár. Tehát a többség még semmi véleményt nem adott osztályunk e legifjabb tevékenységéről. Legalább 100 levél örvend a lapindításnak a szeniorokén kívül, de akadt 3 olyan levél is, amelyik súlyosan elítéli új tevékenységünket. 5—6 egyházból visszautasították a lapkötegeket anélkül, hogy meg is nézték volna mit hozott a posta? Egy veszélyes szórványvidék papja azon háborodott fel, hogy nem közzétették az előfizetést. (Nem olvasta el sem a Szemlét, sem a mi lapunkat). Megállapítható, hogy amelyik egyházmegyében lelkes szenior, vagy más lelki ügyvévé tette újságunk megvalósulását, ott az eredmény nem maradt el. Azonban ilyen szenior mindössze 7 létezik — ezideig. Ez a legszomorúbb minden elszomorító jelenség között. Megindulás előtt minden szenior kapott egy felhívást, hogy álljon sorompóba. De ettől eltekintve is a nyári két gyűlésen legalább 50 szenior személyesen is résztvett, pont csak a szerkesztők nem voltak ott. A személyesen adott szó különösen kötelező. Ha legalább 50-en tettük volna szívügyünké az indulást, úgy ma 4000 megrendelt példánynál tarthatnánk. A bejött levelekből megállapítható, hogy lapunkra szükség van és indulása inkább mondható elkésettnek, mint elhamarkodottnak. Időszertelenségéről — még az anyagi válság dacára is — csak egy levél polemiázal.

Lapunk kiadója a Sz. O. Ez a tény ugyancsak kötelez minden szeniort s akarva nem akarva munkába parancsol. Anyagilag is Sz. Osztályunk a felelős érte. Eddig szenioroktól két esetben nagyobb adományt kaptam, de ettől eltekintve a pénztárnaplónk egyáltalán nem bizonyít anyagi felelősségünk vállalása mellett.

Mi a teendők tehát?

1. A saját ifjúságunk számára a magunk gyűlekezetében minél több példányt helyezzen el minden szenior.

2. Legyünk mindnyájan *pártfogó* előfizetők 100 lejes adományunkkal s a magunk gyűlekezetében legalább egy pártfogót még szerezzünk.

3. Akárhol esik szó lapunkról, ismertessük s magyarázzuk meg a célkitűzést. (Az *IKE szellemében* első sorban falusiak és iparos-kereskedők számára szerkesztett ifjúsági lap.)

4. Az egyházmegyei tudósítók és városi megbízottak a címükre küldött példányokat pártfogóknál helyezték el 50—100 lejes előfizetés ellenében s az időnként tőllem kapott körlevelek pontjai szerint pontosan járjanak el. Az előfizetéseket gyűjtsék be, a lapról hallott

véleményeket közöljék velem s adjanak tanácsokat a szerkesztést illetően. Lehetőleg minden szám után azonnal írják is meg kritikájukat nekem, amint azt már eddig is számosan tették.

5. Gondoskodnia kell különösen a megbízottaknak a lap szellemi részéről is. Ne várják azt, hogy minden cikkért külön levelet írjak, hiszen ez lehetetlen. Ha leszögeztük, hogy lapunk az *IKE* program szerint szerkesztendő, akkor mindenki tisztában kell legyen azzal, hogy mit és milyen dolgokat hozhatunk abban. Csak a teljes lefektetett 4-es programra kell néznünk. Ha ifjúsági munkát végzünk, már pedig ezt tennünk kell, akkor nem nehéz feladat közreműködünk a szellemi rész összehozásánál. A szempont csak az legyen, hogy asztal mellett kiesztelt elmékedés enyves predikációstílusban írva, felesleges energia pocsékolás. Ellenben ami az összejövetelel jól sikerült, kialakult, ami ifjúságot — magyart és reformátust — épít, ami művel, öntudatosít, ismeretet nyújt, ami szórakoztat, sőt nevetet, ha hozzá még elevenen, fordulatosan, jó magyarsággal és különösen röviden íródott, az feltétlenül lapunkba való. Ha magunk nem irunk, akkor a hatáskörünkben gondoskodunk egy bizonyos anyag összeszerzéséről. A megbízottak arra való, hogy mindenik szerkessze meg a lapot legalább elméletben és támogassa a szerkesztőt. E tekintetben eddig 3-an tevékenykedtek.

Alább közlöm az egy-megyei és városi munkatársak névsorát. Az aug. 24-iki közgyűlés meghatalmazást adott a felelős szerkesztőnek arra, hogy munkatársi körét tetszés szerint kiegészíttesse. Ennek értelmében a következő szenior testvéreket kérem meg:

Bekesaljai egyházmegye: Fülöp Ferenc, Nyárádmenti rész: Csekme Ádám, Erdővidéki e. m. Kolumbán Géza, Görgényi e. m. Bakk József, Hunyadi e. m. Horváth Jenő Zsilvölgy, Borbáth Dániel Marosvölgy, Kalotaszegi e. m. Tökés T. és Kiss József. Kézdi e. m. Kovács A. Kolozsvári e. m. Szabó Samu. Kolozsvár Jenei Sándor, Nagy Ödön ifjúság, Biró M., Sipos G. e. k. Küküllői e. m. Bencze J. Mvhely: Csegezi Márton. Nagyenyedi e. m. Torda: Horváth Gy. e. m. Ányos L. Enyed: Vita Zsigmond, Kolumbán Ellák. Nagysajói e. m. Kése A., Szócs S. Nagyszebeni e. m. Sándor I. Segesvár: Kadácsi Z. Orbai e. m. Bedő Béla. Sepsil e. m. Kovács S., Sepsiszentgyörgy: András Ti-vadar. Brassó: Furó Gyula. Szilágyszőlőki e. m. Tóth János, Mentő István, Szilágyi Károly. Zilah: M. Nagy Ottó. Udvarhelyi e. m. Simó János, Fekete János, Udvhely: Váró György. Órománia: Szigethy Béla. Ez a névsor a R. Szemlével szemben hiteles.

Ezt a névsort néhány név kivételével még induláskor leadtam a Ref. Szemlének, az bizonyára anyagforrádás miatt még e napig nem jött le. Gondolom, hogy e késés miatt néhányan nem tudták mi tevők legyenek a kapott körlevéllel.

Ki kell térnem röviden arra is, hogy miként gondoltam el lapunk anyagi biztosítását. A közgyűlés e tekintetben kikötötte, hogy az évi előfizetés 20 lei legyen s a laponkénti ár 1 leu. Nem tartom helyesnek ezt a kikötést azért, mert így az, aki nem előfizető, a tervezett 17 számot 17 leiert megkapja, míg az előfizető 20 leit „áldoz” érte. Magunk között tehát ezt a végzést így módosítom: A vezető, ha egyik-másik vagy mindenik számból propagandaszámokat rendel, hogy ingyen akár az egyesület, akár ő kiossza, számonkint 1 leivel számolhat el, de ha valaki pénzért kér egyes számot, ilyen esetben 2 lei az ára. Lapunkat 20 leiert csak ifjak rendelhetik meg. Testület (*IKE* vagy Leik. Hiv.) pártfogóként kezeljük, legalább 50 lejes előfizetési kötelezettséggel. A pártfogó előfizetők táborának

a megszervezését kényszerű körülményből kifolyólag kezdtem el s mivel egyik főbiztosítási eszköznek látszik, a jövőre nézve egyenesen elengedhetetlen. Hogy adta Isten a gondolatot. Az első számot beadtam a nyomdába, de egyetlen banim nem volt, viszont 20 marosi lelkész épen aznap lelkészértelkezletet tartott. Egy ívet fektettem tehát le és 5 perc alatt zsebemben volt 1500 lei. Egyetlen tiltakozó szót, vagy magyarázatkerést nem ejtett ki senki. A pártfogást mindaddig, amíg ifjuságunk az érte folyó munkaterhét magára nem veszi egészen, fenn kell tartanunk s keresztyén munkáról lévén szó, egészen természetes, de elsősorban legalább 100 senior önkéntes megajánlása (100 lei) kötelező. Azután van jogcímünk másolt is kéni. Miért? Mert a Sz. O. a kiadó. Egyébként eddig 40 en felül van a pártfogók száma s túlnyomóan nem szeniorokból áll. Magam részéről tapasztalatból tudom, hogy a szervezés nem lehetetlen azon egyszerű óknál fogva, hogy lapunk *nem magánvállalkozás* s belőle senki semminemű jövedelmet nem élvez.

A végrehajtó-bizottság számára ez itt elmondottak javaslatféléknek számítanak, végrehajtó szervünket pedig megkérem, hogy lapunk életét, szerkesztését, tartalmát, anyagi helyzetét minden tilésén kísérelje figyelemmel s tanácsait, határozatait közölje velem, u. i. egy cseppet se kényelmes úgy tűnni fel, mintha mi Bakk Jóskaival ketten gondoltunk volna nagyot és merészet s indítottuk meg a lapot. Hadd legyen valaki, aki a felelős szerkesztőnél is „felelősebb“.

Lapunk szerkesztésénél — úgy látom — el kell ejtenünk azt a szigorú határozatot, hogy az kimondottan földműves ifjúságnak szóljon, az iparos és kereskedő ifjúság élénk érdeklődésére való tekintettel. Az a tény a szerkesztő munkáját nehezíti, de figyelmen kívül hagyunk nem lehet az iparos-kereskedő ifjúságot se. (Némely városi ifjú pap, kényelmi szempontból vagy pedig azért, hogy ő nem falusi, ne küldhesse vissza felbontás nélkül a mutatványszámokat.) A kérdés megtárgyalását szintén a V. B. figyelmébe ajánlom.

Végül kötelességemnek tartom megemlíteni azt is, hogy lapunk megindulása két munkanélküli testvérünknek ad sok munkát és kevés leit. A szedési munkát Kiss Ernő vásárhelyi IKE elnök, az expedálás sok gondját pedig Csegedy Márton senior testvérünk látja el nagy buzgósággal és szeretettel. A három első szám után — a 3-ik 12 oldalon jelent meg — külön karácsonyi, lapunk javára megvalósítandó műsorral — terhünk nincs. A szeniorok tehetnek róla, hogy ezután se legyen. *Tehát fel jó munkára, mindnyájan!* Minden tekintetben ifjúságról és ifjúsági munkáról lévén szó, az arany középut jámbor módszerével semmit érünk. Vagy neki fekszünk egészen lélekkel a vállalt munkának, időt, fáradságot nem kímélve, félelmet, szégyent félretelve, vagy minden vállalt feladat itéletként hull vissza luciferi kacaj kíséretében. *Palfy A.*

Személyi hírek. Nagy József dévai lelkész sz. testvérünk és Tompa Erzsike házasságát, melyet ez év március 11-én áldotta meg dr. Tavaszy Sándor, lapunk szerkesztője, Isten december 11-én Emese leánykával ajándékozta meg.

A Budapesten megjelenő két egyházi lap, a másfélévtizedes múltira visszatekintő „Kálvinista Szemle“ és a hét évvel ezelőtt megindult „Református Figyelő“ szerkesztője és kiadóhivatala dr. Ravasz László püspök intervenciójára abban állapodtak meg, hogy a református ébredés nagy ügyének szolgálatába állítják lapjalkat és közös tulajdonban, közös szerkesztői program mellett helyettük „Református Élet“ címen egyháztársadalmi hetilapot, „Magyar Kálvinizmus“ címen apologetikus irányú, negyedévenként megjelenő szemlélt inditónak meg. Amannak felelős szerkesztője Muraközy Gyula budapesti Kálvin-téri lelkész, emezé dr. Sebestyén Jenő budapesti theol. igazgató tesz.

Ravasz László püspök a dunamelléki református egyházkerület gazdasági helyzetéről szóló jelentésében a többi közt érdekesen fejtegeti a következőket:

— Bár az anyagi válság egyre tart, sőt ijesztő hatásai is hivatovább mind jobban érezhetőek, az egyházkerület gyülekezetei és iskolái eddigelé dacolnak annak ostromával. Még minden bajnak az a forrása, hogy a jó világban igénybevett kölcsönök, elváltait kötelezettségek létrehozott alkotások terheit a változó világban az egyházmadára zsugorodott nemzeti, egyházi és magánháztartási jövedelem nem bírja el. A hitelélet terén létrejön valamelyes automatikus kiegyenlítődsé, mint ahogy a meteorológiában szükségképen feloldódnak az egyes, sokszor igen veszedelmes feszültségek és ez a folyamat lassabban bár, de be fog következni a gazdasági élet egész mezejére. Kiegyenlítődik a diszparitás, amely az egyes termelési ágak között van s a produkció az igényekhez szabja magát, viszont az igények rendszeren alább szállanak. Álgazdasági képletüket nem tűr el a valóság. Több-kevesebb katasztrófával, de szakadatlanul folyik tovább a visszaértékelés, egy túlságosan előre rugtatott gazdasági civilizáció sietős visszalgazdosa.

— Az a tapasztalásom, hogy eddigelé veszedelem csak ott támadt, ahol az általános eladósodás és nehéz gazdasági helyzet mellé hivatalon társult naivitás, tudatlanság vagy rendellenkedő könnyelműség járul. Az lehet, hogy az egyházközség nem tud fizetni, ez sokszor tragikus és tiszteletet érdemlő helyzet. De hogy egy egyházközség számáddal rendellenek legyenek, pénzkezelése hiányos és megbízhatatlan, ez nem méltó erkölcsi testülethez és nem méltó a református egyházhoz. Az egyházmegye jelentéséből az is kitűnik, hogy a köztartozások halogatása vagy behajtása terén való könnyelmű engedékenység halálos veszedemekkel bosszulja meg magát. Az általános elszegényedés ijesztő képet mutatja a statisztika — mondja a továbbiakban a jelentés. — A perselypénz tíz százalékkal, az adomány harminc, az építkezés negyvenöt százalékkal kevesebb 1932-ben, mint 1931-ben volt. Egyre több az olyan lelkész és tanító, akit rendellenül vagy csak egy részében kapja meg fizetését, pedig e téren a Dunamellék még aránylag jól áll. Lelkészeink és tanítóink anyagi helyzete sok helyt igen sötét, főképpen a régi gazdag terményjövődelmes gyülekezetekben.

Az Angol Tudományos Szövetségnek Leicesterben tartott évi gyűlésén, melyen nem kevesebb, mint 434 előadás hangzott el, a legnagyobb feltűnést egyik előadó tanár keltette, aki bebizonyította, hogy a közkeletű mondas: „Szorgalmas, mint a hangya“ nem állja meg a kritikát. A hangyák birodalmában ugyan kétségkívül csodálatos rend van, de a bűnököt nem büntetik. A hangyák lopnak, ölnek, rabszolgakereskedést és rabszolgatartást üznek, erőszakosak, féltékenyek, árulók. Egyik legfőbb vonásuk a falánkság. Legfőképpen két vonását emeli ki előadó a hangyáknak: az iszákosságot és a — lustaságot. A hangyák, szerinte valóságos szenvedéllyel vetik magukat bizonyos gyökerekre, amelyeknek nedvét élvezve, ittas állapotba kerülnek.

Egyik német orvosi folyóirat szerint a női nemhez tartozók száma 3,400.000-rel több, mint a férfiaké. A legnagyobb nőfölösleggel bíró három ország Svájc, Norvégia, Anglia és azután így folytatódik a sorrend: Franciaország, Belgium és Magyarország.

A bukaresti pátriárka feltűnést keltő pásztorlevelet adott ki. A pásztorlevél szerint a kukoricaliszt, a puliszka, illetve a kukoricaliszt túlságos módon való élvezése elősegíti a leprát. A pátriárka épen ezért

azt ajánlja híveinek, hogy mindaddig, míg az egészségügyi minisztérium nem lépteti életbe a megfelelő óvintézkedéseket, minél kevesebb kukoricalisztból készült kenyeret egyenek. A pátriárka felkérte a lelkészeket, hogy a községi orvossal tegyenek meg mindent a nép felvilágosítása érdekében.

A müncheni Szent-Mihály székesegyházban a legutóbbi adventi prédikációt Faulhaber bíboros érsek tartotta. A beszédét megafon útján átvitték még két templomba, amely szintén zsufolva volt. A bíboros érsek hangsúlyozta, hogy a zsidóságról és keresztyéniségről szóló elmélkedésében kizárólag csak a keresztyénség előtti zsidóságra gondol, amely Isten rendeltére az emberiségnek a tilparancsolatot ajándékozta, amely az erkölcsi világrend alapján, egyben a népek, az államok és a családi közösségnek alapja is. A tilparancsolatot az éginyulónan felülmúlt mindent, amit más vallások valaha is erkölcsi törvényekben adtak az emberiségnek. Az ótestamentum világossága bibliai alakokban fényeskedik, aminő az egyiptomi József, Mózes és Jób Krisztus az ótestamentumi erkölcsstan fényét az evangéliumban tovább ragyogtatta és az ősi erkölcsi törvényeket összefoglalta a szeretetről hirdetett tanában

A szlovenszkói tiszáninnyi ref. egyházkerület új püspökévé, amely Idrányi Barna halálával üresedett meg, Magda Sándor csicseri lelkész, a magyarság jelöltjét választották meg nagy szótöbbséggel.

Az új püspököt meleg szívvel köszöntjük új állásában. Életére és munkájára Isten áldását kérjük.

Kevesen tudják, hogy: a művelt világhoz tartozó nemzeteknél kétféle gyermek maradt iskolázatlanul a gazdasági válság következtében;

hogy az egész világ kath. templomaiban délben azért szólnak a harangok, hogy emlékeztessenek Hunyadi Jánosnak 1456-ban a törökökkel vívott nagy győzelmére, melyet a pápa az egész keresztyénség győzelmének tekintett és ezért rendelte el minden időkre a dél harangozást;

hogy a Protestáns Egyházi és Iskolai lap 1893. évi 46. számából vett közlemény szerint „A pesti ref. egyház (a mai Kálvin-téri) tornyabéli új harangok legelőször meghuzattak 1833 november 10. é. A legkisebbje 651 font, a másika 1159 font, a legnagyobbik 2100 font. Öntve vannak a híres navarini ütközetkor elsüllyesztett török ágyukból“. Tehát most 100 esztendősek.

A C. E. Világszövetség vezetősége elhatározta, hogy legközelebbi világgyűlését Budapesten tartja meg 1934 augusztus havában.

Sir Leon Levison, a Héber Keresztyén Szövetség elnöke az általa gyűjtött 6000 angol fonton Palesztinában Gáza mellett egy hatalmas telket vásárolt, ahol zsidó keresztyén telepet óhajtanak létesíteni. A kolónia neve: Ábrahám szőlőskertje.

A Magyarországon megindult református ébredés egyik mellék ága, hogy a reverzalist adókkal szemben minden rendelkezésre álló eszközt felhasználja a ref. egyház, hogy figyelmeztesse és visszatartsa azokat káros lépésüktől. Idevonatkozólag egyik lelképásztornak az atyai figyelmeztetését tükrözi vissza az alábbi üzenet:

„Ön reverzalist adott és azt állítja, hogy mégis jó református. Milyen kétségbeejtő református öntudat! De még kétségbeejtőbb az a naivság, amit tovább ír: „elhivatott magához a másik egyház nagyon kedves papja, aki olyan jószívű, hogy éppen úgy szereti a reformátusokat, mint a maga felekezetbelit és azt mondta: „Nézd fiam, a mi egyházunk egy kicsit bogaras és makacs, a te menyasszonyodat elfüllja a szentségektől, sőt a temetéstől is, ha a te templomodban esküszik, de a te egyházad olyan nemes, hogy neked semmi bajod sem lesz, ha

reverzalist adsz.“ Emlékszik a róka, a holló és a sajt meséjére? Ön erre a jószívű beszédre kiejtette a sajtot. Az Ön nevét viselő fiúgyermek az ősi kálvinista névvel más templomba mennek. És ön csakugyan azt hiszi, hogy egyházát nem bántotta meg? Mélységes pásztori fájdalommal mondom meg Önnek, hogy nagyon megbántotta. Hűtlenné lett konfirmációi fogadalmához és hűtlenné lett egyházához. Hogy tud megbízni az ön felesége az ön oltár előtt letett fogadalmában, amikor ő kényszerítette magát egy másik szent fogadalom áthágására? És hogy tudja Ön elvenni annak az Atyának, református egyházának kezéből a szent kenyeret, elfogadni szolgálatait, akit megcsúfolt? Azt kérde, mit tegyen? Ha szereti egyházát, fiát nevelje úgy, hogy tegyen előtte olyan forró biznyságot egyházáról, hogy az is megszeresse azt. Ha közömbös önnek az egyháza, akkor térjen ki. Ez lesz az Ön utolsó kálvinista eljárása, mert ez egyenes eljárás!“

Délamerikában az utóbbi időben erős lendülettel terjed az evangéliumi keresztyénség. Braziliában háromnegyedmillió az evangéliumi keresztyének száma. Peruban 154 külföldi és 91 benszültött protestáns lelkész van. Ez a földrész nemrég a jezsuiták osztatlan birtoka volt.

Németországban 600.000 zsidó közül 25.000 a keresztyének száma, de egy és félmillió az olyan keresztyén, akinek az ősei között zsidó volt.

A szovjet-bíromdalomból megdöbbentő hírek érkeznek. A „The Christian“ októberi száma több levelet közöl orosz keresztyénektől, amelyben elmondják, hogy az éhenhaltakat a városban koporsó nélkül tömegsírokban temetik el, a falvakban temetetlenül hevernek a hullák. Kutyák és macskák már nincsenek. Régen megették őket. Sokan mezei egereket fogdosnak össze s azokat eszik. „A mi orosz lapjaink — mondja az egyik levél — azt írják, hogy külföldön a munkások milliói halnak éhen, arról azonban hallgatnak, hogy itt a csecsemők anyjuk karai között halnak éhen s mikor meghaltak, megfőzik és megeszik őket.“ Nem csoda, hogy az emberhus-evés közönséges dolog lett. Az európai nemzetközi bizottság központi irodája, melynek elnöke dr. Choisy Jenő és főtájkára dr. Keller Adolf az éhező oroszok megsegítése érdekében levelet intézett a Presbiteri Világszövetség lapjának (Quarterly Register) szerkesztőjéhez, aki a levelet a lap legutóbbi számában közli is. „A közeli hónapokban irtózatossá éhínség fog dühöngeni Oroszországban, különösen a déli részeken és a Kaukázus vidékén.“ Nagyméretű szervezett segítőakcióra van szükség, hogy ez a rettenetes csapás elviselhető legyen.

A pápai új református templom egyik új harangját a pápai diákok akarják a maguk pénzén előállítani. A Theol. Akad. hallgatói mult évi legációjukból már adakoztak is e célra.

A Vasárnapi Iskolai Világszövetség választmánya 1934 május 25—27. napjain Montreal (Kanada) városában tartja gyűlését. A választmány 100 tagból áll és ezek közt van a magyar V. Isk. Szövetség képviselője is. A nagy távolság miatt számos országnak szövetsége nem küldeti el személyesen a képviselőjét, hanem mások által képviseltetheti magát, akiknek módjukban lesz a gyűlésen résztvenni. A montreali gyűlés egyik főtárgya az 1936-ban rendezendő világkongresszus előkészítése, melyet Oslóban fognak megtartani. A világszövetségben 47 ország vasárnapi iskolai szövetsége van képviselve. Egy brit és egy amerikai osztályra oszlik, melynek kebelében egy-egy ügyvezető bizottság működik.

A domokosi református egyházközség presbiteriuma legutóbb tartott ülésében a következő határozatot hozta: Az idegen felekezet javára

reverzálist adónak úrvacsorát feladni nem szabad. A lelkész a reverzálist követő legközelebbi úrvacsoraszünet alkalmával a reverzálist adónak nevét az Úrasztala előtt kihirdetni köteles, mint olyannak, aki egyházzal szemben hűtlen sáfárnak bizonyul és nem méltó arra, hogy ref. egyházunk szertartása szerint Úriszentvacsorával éljen. Sem a reverzálist adónak, sem születendő gyermekeinek netalán elhalálozása esetén a harang meg nem szólal. Minden vadházasságban élő református embert két presbíter jelenlétében a lelkész felszólítani köteles, hogy a felszólítástól számítva, egy hónap leforgásán belül törvényesen esküdjének meg. S amennyiben ezt a kiszabott időn belül nem teszik meg, rájuk és törvénytelen születendő és meglevő gyermekeikre is fennáll az úriszentvacsorától való eltiltás, mindaddig, míg törvényesen meg nem esküsznek.

Az így meghozott határozatot lemdsolva, a presbíterek aláírásával ellátva, berámáztatták és a templomban kifüggesztették.

Désen a Nőszövetség kebelében kórházlátogató és ételmező bizottság alakult. Tervebe van véve e bizottság munkaprogramjának kiegészítéseként a kórházból távozó szegény betegek segélyezése és azoknak munkához való juttatása is.

Mereskovszkinak, a kiváló orosz írónak szenzáció erejével ható műve jelent meg a magyarországi könyvpiacon Trócsány Zoltán fordításában és az Atheneum kiadásában „Az ismeretlen Jézus” címen. E könyv ismertetéseként B. A. a következőket írja:

A költő, kritikus és bölcselő **Mereskovszki**, a neo-krisztianizmus apostola, a racionalista filozófia vallója, a miszticizmus szépirója könyvet írt az ismeretlen Jézusról. A furcsa összetételű nagy orosz író, aki egyszerre tud a miszticizmus csónakosa és a rideg megfontolások hideg embere lenni, most oda kuporodott a biblia mellé, hogy megírja az ismeretlen Jézus ismeretlen életét. Odakuporodott a biblia mellé és körülírta magát régi és modern vitatkozó teológusok, bölcselkedők és történetírók írásaival. De odatette maga mellé a hivatalos egyháztól hazugnak minősített apokrif evangéliumokat is.

— Él-t-e, volt-e Jézus, — veti fel a nagy kérdést Mereskovszki. És így felel:

— Erre a kérdésre nem tud feleletet adni az, akinek Ő csak volt, hanem csupán az, aki számára Ő van, volt és lesz. Jobb a történelmet félredobni, mint Jézus létének csodáját el nem fogadni.

A tagadók és kétkedők kemény ellenfele Mereskovszki, nem kíméli még Renant sem, akinek Jézuskönyvét Pilátus evangéliumának titulálja. Esküdt ellensége a mythomántának. Hívó lélekkel borul le Jézus léte előtt, annak létezése előtt, aki költő és költemény, teremtő és teremtmény együtt volt. A történetíró érveivel hadakozik hite mellett, a plimusi és tacitusi, sve-toniusi és flaviusi bizonyságokkal. Még a talmud tanítóit is felsorakoztatja Krisztus valóságos létezése mellett. A hitvallók és mártírok hitének erejétől duzzad a Jézus létét bizonyító fejezet.

Mereskovszki Jézushívő, de nem egyházhívő, amikor az ismeretlen Jézus ismeretlen életét próbálja megírni. A már elfelejtett régi szájhagyományok üdeségét menti át számunkra s könyvének egyik nagy érdekessége éppen az ismeretlen adatok gazdag tárháza. Ezek a hagyományok — mint mondja — a szív emlékezései.

Bölcselkedik és teológizál Mereskovszki, amikor az ismeretlen evangéliumot írja. Író elméjével és költő szívével Krisztus apologetája, de kíméletlen kritikus, mert szerinte az apologetika a kritikával kezdődik. Ezek a kritikák természetesen itt-ott ellentétben állnak a katolikus egyház hivatalos tanításával és feltölgásával s az ortodox protestantizmussal is. Nem állnak azonban

ellentétben a dogmáttal, őszinte, lélekből fakadó Krisztus-hittel, a modern ember Krisztus-hitével.

Kutatva járkal Mereskovszki a biblikus mezőkön, hogy ismeretlen, sokaktól soha nem látott virágokat gyűjtső és elgurult gyöngyszemeket keressen és találjon meg. A mohamedán legenda szerint, amikor Jézus tanítványaival együtt egy döglött kutyta mellett haladt el, a tanítványok így szóltak:

— Micsoda bűdösség!

— Milyen fehér fogai vannak — mondta Jézus.

Lehet-e mélyebb, szebb érzetelése a jézusi optimista felfogásnak?

Fra Beato Angelico fogott egy darab eget és a palettáján szétdörzsölte kék színné; fogott egy darabka napot és szétdörzsölte azt aranszínné — ecsetjét hemártotta a hajnalpirba és piros festéket készített; a hold tengeréből ezüstöt.

Mereskovszki is ezeket a színeket használja, Jézus rejtett életének feltárására, amikor szebbnél-szebb jeleneteket írja az apokrifok pásztorfiúcskájáról, a názáreti hétköznapokról, a szombati fények csendes világlátásáról, a pászkabokor édes ízéről, az ismeretlen Jézus ismeretlen életének titkairól. Távolról már vonzza Jézust a kereszt, mint a mágnes a vasat, Eleinte könnyű, mint a nyári felhőnek a margaréttától fehér galilei hegyi legelőkön átsuhanó árnyéka, aztán egyre nehezedik, sűrűsödik Felette és megáll a Názárettől a Golgotáig nyúló árnyéka a keresztnek.

Tökéletesen megrajzolt a keret, amelyben Jézus hivatása színterére lép és mily megdöbbenően szép, amikor Mereskovszki róla beszél. Itt már a költő egyre dobogó szíve diktál az író tollának. Gyertyák világítanak itt is, a hiteles evangéliumok gyertyái mellett szálas gyertyaszálak az apokrif evangéliumok. És előttünk áll Jézus arca. Szenvedő rab vagy diadalmaskodó király? Mereskovszki kezében ezüst az ecset nyele és palettáján lakodalma tombol a színeknek.

A lelkiség mécsvilágánál írta Mereskovszki ezt a könyvét és mindenki, aki kezébe veszi, csodálatos élményekkel gazdagodik. Természetesen a disputának száz ajtaja nyílhat ki — ez mutatja a mű nem mindennapi érdekességét. Mereskovszki gályának szánta ezt a könyvét azok számára, akik az ő vallomásai deszkáin próbálnak közelebb jutni, közelebb férközni Jézushoz, a világ kovászához. A világirodalom mara-dandó értéke az új Mereskovszki-könyv.

Szerkesztői üzenetek

Régi és új előfizetőinknek, olvasóinknak az 1934-ik új esztendőben sok áldást, tiszta keresztyéni örömet, jó békességet, testi és lelki egészséget kívánunk Istentől, aki igazgatja az idők változásait! Szeretettel kérjük olvasóinkat, hogy komoly érdeklődésükkel támogassák lapunk új indulását!

Olvasóink közül azoknak, akik új cím-változtatásunk alkalmából jókívánásaikat kifejezték, jó tanácsokat küldöttek, hálás köszönetünket fejeztük ki.

Cz. J., Bonn. Érdekes levelét, valamint abban foglalt referátumát nagyon köszönjük és lapunk következő számában fel fogják használni. Tudományos tervéhez és munkájához a jó Istentől sok áldást kívánunk!

H. J., Aninósza. Cikkeidet hozzuk. A lapegységessítésre vonatkozó gondolataidat mi már régen megsziveltük, tettünk is komoly kísérleteket, de szavunk visszhangra nem talált.

Gy. L., Strassburg. Örvendünk, hogy szerencsésen elhelyezkedett már az idegenben és hogy megkezdhetted ismét tanulmányaid. Nagyon köszönöm, hogy kéresemnek eleget tett és felkereste a Szentci Molnár Albert kedves faluját, Bischweiler-t s érdekes dolgokat látott. Levele ide vonatkozó részét lapunk következő számában hozni fogjuk. Sok áldást minden jó munkájára.

N. J., Déva. A Kálvin-cikket megkaptam, de miután még volt egy kiadatlan rész, ezt eltettem lapunk következő számára. Levelet küldöttem, azóta kézhez is vetted.

A szerkesztésért felel: DR. TAVASZY SÁNDOR.